

REALITATEA EVREIASCĂ

PUBLICAȚIE A FEDERAȚIEI COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA

ANUL LX • NR. 492-493 (1292-1293) • 1 – 30 APRILIE 2017 • 5 NISAN – 4 IYAR 5777 • 24 PAGINI – 3 LEI

Bereșit, ediția a XIV-a

PAG. 4, 17

PAG. 7 **Sulul de Tora**

Lansarea volumului

„Bucuria de a nu fi perfectă” de Riri Sylvia Manor

PAG. 14

PAG. 6 **Simpozionul „Tradiție și modernitate” la Sinagoga Mare din Capitală**

PAG. 16 **Mozaic Serial epistolar Geo Bogza – F. Aderca**

„Empatia – condiție a comunicării”

Interviu cu dr. MONA BEJAN PAG. 13

Intellectualii evrei din Hârlăul de altădată

PAG. 8

Din activitățile de cercetare ale

CSIER

Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România

PAG. 15

PAG. 5 **Reuniunea Cosiliului de Conducere al F.C.E.R.: Linii directoare optimiste**

Interviu cu prim-rabinul RAFAEL SHAFFER **„Cea mai mare provocare pentru un rabin în România este de a implica mai mulți oameni în viața iudaică”**

PAG. 6

Crossing The Red Sea by Hiraku-Kun

Israel, 69 de ani de independență

Crearea statului Israel nu a fost o minune întâmplată peste noapte, ci este rezultatul jertfei și strădaniilor timp de 2000 de ani ale generațiilor de evrei din Diaspora, după exodul care a urmat distrugerii celui de-al Doilea Templu, în anul 70 e.n., de către împăratul Titus. În cei două mii de ani de absență a unei forme statale israeliene, pe actualul teritoriu al acestui stat au avut loc numeroase invazii, cuceriri: romană, bizantină, arabă, seleucidă, otomană. A urmat, la mare depărtare în timp, mandatul britanic.

Declarația ministrului britanic de externe Balfour, din 1917, acorda evreilor dreptul la autodeterminare, dar nu a fost luată nicio măsură în acest sens; dimpotrivă, atacurile grupărilor înarmate arabe nu au fost oprite de mandatar, au pierit civili neînarmați. În timpul războiului cu Germania nazistă, muftiul din Ierusalim a tratat cu Hitler modul de acaparare a Palestinei. După război, Marea Britanie a sabotat cu cruzime *alita* – adică revenirea

BORIS MARIAN MEHR

(Continuare în pag. 2)

Reuniune a Comitetului Director al F.C.E.R.

PAG. 2

PAG. 2

Agenda președintelui F.C.E.R.

Interviu cu dr. AUREL VAINER

Bereșit,
ediția a XIV-a

„Obștea noastră are viitor”

Bacăul, unde între 30 martie și 2 aprilie 2017 s-a desfășurat cea de-a XIV-a ediție a Bereșit, a dat cărțurari de talie europeană, amintea Izu Butnaru, președintele comunității evreilor din localitate. Înainte de al doilea război mondial, aici exista o comunitate evreiască numeroasă, ai cărei membri se puteau întâlni și ruga în 27 de sinagogi. După ce a reușit să supraviețuiască demolărilor, Templul Cerealiștilor a fost redeschis, după 35 de ani. Au fost prezenți președinți de comunități, rabini, cantori, oficianți de cult, evrei din toată țara, de toate vârstele, arătând că versetul psalmic „Ce bine și ce frumos stau frații împreună” nu și-a pierdut o iotă din putere. Împreună cu echipa de organizatori, Israel Șarli Sabag, directorul Joint pentru România, Serbia, Bosnia-Herțegovina și Macedonia, a readus în memoria celor 260 de participanți – cifră-record raportată la populația evreiască de azi – aforismul lui Ben Gurion: cine cunoaște istoria poporului evreu și nu crede în minuni, nu e realist. A făcut-o în preajma sărbătorii de Pesah, când strămoșii noștri și întreaga lume antică au fost martorii celor mai răvășitoare miracole „din zilele acelea, în timpul acesta”, făptuite de Divinitate. De unde – și subiectul dezbaterii: personalitatea lui Moșe sau principalele componente ale liderului: capacitatea de a lucra cu oamenii; forța dominării de sine; iubirea de semenii. Sesiuni de deschidere și încheiere, prelegeri ale unor profesori marcanți din Israel și România, lansări de carte, concerte de muzică evreiască, Kabalat Șabat, Havdala, Limmud-uri au creat clipe memorabile.

„A deveni un lider înseamnă să știi cine ești cu adevărat”

Dacă Bereșit 13 celebra vârsta majoratului religios, Bar Mițva, Bereșit 14

Participanții la Bereșit XIV

indică procesul său de maturizare, a punctat directorul JCC - București, Adrian Gueron, la ceremonia de deschidere, în fața amfiteatrului arhiplin din Teatrul „Bacovia”. În public – autorități locale, printre care, consilierul municipal Gabriel Stan, cunoscut prin activitatea sa didactică de educație civică, combaterea antisemitismului și păstrarea memoriei Holocaustului în rândul elevilor. „Evreii băcăuani au făcut foarte mult pentru acest oraș”, a subliniat primarul Municipiului Bacău, Cosmin Necula, apreciind bunele relații dintre majoritari și minoritari, dintre minoritatea evreiască și celelalte minorități naționale din Bacău.

Președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, a schițat istoricul Bereșit-ului în România și amploarea căpătată de la an la an, a amintit mari valori ale orașului și zonei (gaonul Bețalel Șafran și fiul lui, dr. Alexandru Șafran, fost șef-rabin între 1940-1947; acad. Solomon Marcus; fondatorul dadaismului, Tristan Tzara ș.a.), a adus mulțumiri oficialităților locale, menționând meritele directorului Joint - România, Israel Sabag, rabinului invitat Șalom Levy, tuturor profesorilor la Bereșit 14. Israel Sabag a evidențiat popularitatea crescândă a Bereșit-ului în România și s-a referit la tema ediției, „Moșe - un lider controversat”, sub două aspecte: temporal – „momentul esențial” pentru istoria evreilor, respectiv, eliberarea poporului evreu din sclavia egipteană, când Moșe a acționat ca „lider foarte puternic”; și peren – confruntarea oricărui lider cu nemulțumirile poporului său. Însușiri de conducător sunt tăria de caracter, acceptarea diversității de opinie, grija pentru cei de care răspunzi. Un concept lansat cu acest prilej a fost cel de „evreu activ”: participant la cursuri,

punând întrebări, provocându-i pe ceilalți să-și exprime părerea. „De ce a fost ales Moșe să-i salveze pe evrei din Egipt?” a fost subiectul prelegerii susținute de dr. Gabriel Barzilai (Israel). Fiindcă Moșe a acționat în fața injustiției, indiferent de etnia celui care se făcea vinovat, reiese din Biblie. A fost un mare învățător: a primit și a adus Tora evreilor și umanității (Philo din Alexandria). A fost menit prin nume: Moșe înseamnă în egipteană „datoria de a salva pe alții” (rabinul Rafael Hirsch). „Arta conducerii vine din lăuntru nostru. A deveni lider înseamnă să faci o călătorie personală, să știi cine ești cu adevărat”. Aniversarea prim-rabinului Rafael Shaffer la 60 de ani a încheiat ceremonia.

Popularizări ale exodului, antrenament de profet, limba și condiția socială

„Cum a fost văzut Moșe în cinematografie în ultimul secol” a fost un excurs făcut de dr. Felicia Waldman în lumea filmului, de la cel mut la cel animat pe computer din anii noștri, posibil punct de plecare pentru o cercetare despre fluctuațiile showbiz-ului: ce place unei marje cât mai largi de public, care este mentalitatea cvasigenerală a momentului, tipologiile masculine și feminine de la un anumit moment etc. Moșe și lumea lui devin pretext pentru diverse scenarii. Primul, din 1923, e construit după tipar moralizator: fratele bogat, fraudulos pierde, fratele sărac, cinstit câștigă. Regia – Cecil B. De Mille. În 1956, același De Mille reia subiectul, construit pe o intrigă de palat împotriva lui Moșe. Din anii '70 datează o ecranizare pentru televiziune,

cu Moșe interpretat de Burt Lancaster. Unei coproducții internaționale, „Moise”, îi urmează desenul animat. În 2006, biografia servește drept canava pentru un musical. Un an mai târziu – jocului pe computer. Două filme sunt din 2016: „Zeii și regi” și „Dogma”. Dintre documentare, conferențiară s-a oprit asupra unora care încearcă să explice științific cele zece plăgi trimise de Dumnezeu împotriva Egiptului, pentru a-l determina pe faraon să lase sclavii evrei să plece.

Prelegerea ținută de dr. Yoshi Fargeon (Israel) a fost axată pe tema greșelilor inerente oricărui om în drum spre perfecțiune: „Primii pași ai lui Moșe ca profet”. Dumnezeu îl alege pe Moșe ca trimis al Său, fiindcă are un înăscut simț al dreptății. Revelația Divină se produce când matca lui de viață era de-acum constituită: păstor, căsătorit, cu un copil. Important – numele dat copilului, Gherșom: străin în țară străină. Foarte multe miștot sunt bazate pe această atitudine comprehensivă: „și noi am fost străini într-o țară străină”. Moșe acceptă misiunea încredințată de Dumnezeu după ce o refuză de șapte ori, conștient cât e de grea. „Du-te și spune faraonului să lase poporul Meu să plece”, îi poruncește Dumnezeu. Moșe încearcă o stratagemă proprie. În loc să vină la faraon însoțit de bătrânii Sfatului lui Israel, vine doar cu fratele lui, Aaron, și-l roagă pe faraon să-i lase pe evrei să-l elibereze pe Dumnezeu lor trei zile în deșert, după care se vor întoarce. Faraonul refuză și înăsprește condițiile de viață ale sclavilor evrei. Modul în care procedează nemulțumește și pe Dumnezeu și pe evrei. Fiindcă știe că „are de învățat ca să devină un bun profet”, Dumnezeu îi acordă puteri sporite, dar îi hotărăște și pedeapsa: Moșe nu va intra în Țara Făgăduinței.

Ceea ce a facilitat ieșirea evreilor din Egipt a fost faptul că și-au menținut limba și cultura proprie, a observat dr. Asher Shafrir în conferința „Mediul lingvistic al lui Moșe în Egipt”. În deșert evreii vorbeau ebraica. Cele Zece Porunci au fost date în ebraică. Moșe, prinț egiptean prin educație, știa, firește, limba vorbită în Egipt. Ebraica o știa de la părinți. În negocierile cu faraonul există două supoziții: ori a vorbit fiecare în limba al cărei reprezentant era, folosindu-se de tălmăci, ori s-a vorbit în limba egiptenilor. În Midian Moșe învață midianita. Conferențiarul a legat menținerea limbii proprii în exil de condiția socială. În Egipt s-a vorbit ebraica, fiindcă evreii au avut o stare socială umilă. În exilul babilonean, evreii, deveniți în timp oameni liberi, unii – bogați, au vorbit limba franca a vremii, aramaica. Scrierea pătrată provine din aramaică.

„Democrația nu e niciodată un bun câștigat”

„Holocaust sub guvernul lui Antonescu. Întrebări și răspunsuri”, de Liviu Beris, carte apărută la Hasefer, ajunsă la ediția a III-a, lansată la Bereșit 14, a prilejuit prezentatorului, președintele F.C.E.R.,

IULIA DELEANU

(Continuare în pag. 17)

„O viață evreiască puternică are nevoie de o comunitate puternică”

Interviu cu directorul Joint pentru România, Serbia, Bosnia-Herțegovina și Macedonia, ISRAEL ȘARLI SABAG

– Să aruncăm o privire în istoria Bereșit...
– Când am început Bereșit-ul, la Sinaia, cu 70 de participanți, mi-am închipuit că va rămâne un eveniment singular. Am greșit. Bereșit a devenit, în timp, un brand în comunitatea evreiască din România”, a afirmat directorul Joint pentru România, Israel Sabag. „Până să dăm startul pentru înscrieri la noul Bereșit, oamenii ne și asaltează cu cererile de participare. Ei sunt cei care-l popularizează acum în comunități. Sigur, au fost provocări, s-au făcut schimbări în timp, dar am încercat mereu să păstrăm echilibrul între tradiție și inovație”.
– În ce sens?
– Să concepem programul în așa fel încât să îmbinăm familiarul cu surpriza capabilă să stârnească interes, emoție.
– Cât de mult se implică tinerii?
– Avem un minunat grup de madrihim, toți tineri, fără de care Bereșit-ul n-ar fi la fel: energia, creativitatea, optimismul lor fac din Bereșit ceea ce trebuie. Fără discuție c-am dori mai mulți participanți tineri. Asta înseamnă încă o provocare pentru noi: să facem Bereșit-ul cât mai relevant, modern, distractiv. Și sunt sigur că, la Bereșit 15, vom vedea rezultatele acestei strădanii.
– Ce primează: învățătura iudaică sau întărirea legăturilor intercomunitare?
– Ele sunt complementare, nu pot ființa una fără alta. Comunitatea e mașina, învățătura iudaică – benzina. Muncim să

aducem evreii mai aproape de comunitate, fiindcă a fi evreu și atât nu e suficient. Prin Bereșit, prin toate programele noastre, cele două coordonate merg mână-n mână.

– Viitor pentru comunitatea noastră?

– Există. Sigur, lucrurile-s mai dificile pentru comunitățile mici, dar cele mari înfloresc. Un exemplu – grădinița „Gan Eden” din București. Sunt israelieni care trăiesc, azi, în România; e interesant de urmărit cum se va reflecta asta în comunitățile evreiești peste un număr de ani. Cert e că, pentru a avea o viață evreiască puternică, avem nevoie de o comunitate evreiască puternică.

– Un heșbon al acestui Bereșit?

– Doar un eșantion, cred, revelator: de Șabat, ne-am rugat într-o sinagogă care a fost închisă 35 de ani. Nu știu dacă faptul se va mai repeta, dar a fost un moment de mare intensitate la Bereșit 14, de mare însemnătate pentru viața evreiască din România: participanți, comunități, Federație. Asemenea clipe fac parte din motivele pentru care Bereșit-ul atrage mereu veterani și participanți noi.

A consemnat
E. SUHOR

LINII DIRECTOARE OPTIMISTE

**Reuniunea
Consiliului de
Conducere al
F.C.E.R. din
20-21 martie
2017**

În zilele de 20 și 21 martie a.c., la Cristian s-a desfășurat reuniunea Consiliului de Conducere al F.C.E.R., "prima în noua formație de după alegeri", a remarcat președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer. Pe ordinea de zi au figurat mai multe probleme. Astfel, au fost analizate și dezbătute două documente: Proiectul de buget de venituri și cheltuieli pentru 2017 (discutat în forma prezentată în numărul precedent al revistei și asupra căruia nu mai insistăm) și Programul prioritar de acțiune al F.C.E.R.-C.M. (2016-2020), care va schița drumul Federației, al comunităților evreilor în următorii patru ani. Un alt punct s-a referit la regulamente și proceduri privind activitatea F.C.E.R. și a comunităților locale. Agenda reuniunii s-a mai îmbogățit cu un punct: prezentarea stadiului în care se află proiectul realizării Muzeului de Istorie a Evreilor, despre care a vorbit dr. Alexandru Florian, director general al Institutului "Elie Wiesel", responsabil cu implementarea proiectului.

Referindu-se la cele două documente puse în discuție, președintele F.C.E.R. a subliniat că ambele au fost rezultatul muncii colective a unor echipe formate din specialiști, în cazul bugetului. Programul prioritar de acțiune a luat naștere pe baza tuturor propunerilor făcute în timpul Congresului al III-lea de alegeri al Federației, acestea extrăgându-se din stenograma lucrărilor, sintetizate apoi pe probleme, o realizare colectivă a președintelui, vicepreședintelui și secretarului general ai F.C.E.R.

Foto: Laurențiu Zilberman

Aspect de la dezbaterile Consiliului de Conducere

Bugetul de venituri și cheltuieli

Pe marginea prezentării bugetului au fost puse întrebări și s-au dezbătut probleme legate mai ales de sursele bugetare, patrimoniu și valorificarea patrimoniului, sursele comunităților și necesitatea întocmirii unor bugete ale acestora, modalități de extindere a patrimoniului, aflat în descreștere, condițiile în care pot fi folosite fondurile de la *Claims Conference* și Fundația „Caritatea”, probleme privind grila de salarizare. S-a atras atenția că, pentru a rămâne în cadrul realist al bugetului, trebuie urmărite modificările în situația de conjunctură și făcute modificările necesare, monitorizarea permanentă a raportului dintre venituri și cheltuieli. Conducerea Federației se preocupă de extinderea bazei de venituri, a răspuns vicepreședintele O. Bănescu și a dat o serie de exemple în acest sens. Proiectul de buget a fost votat de membrii Consiliului de Conducere, cu observația că vor fi incluse îmbunătățirile propuse și cea mai bună variantă va fi prezentată Adunării Generale.

Zone mixte în toate cimitirele evreiești din țară

Secretarul general al F.C.E.R., Eduard Kupferberg, a explicat de ce sunt necesare precizări privind procedura de adoptare a statutelor proprii ale comunităților. El a arătat că acestea pot avea statute proprii, dar trebuie să se bazeze pe Statutul F.C.E.R., iar Federația urmează să le valideze. S-au discutat, de asemenea, regulile de

funcționare a comitetelor de conducere ale comunităților. Cele două regulamente au fost votate de cei prezenți.

Alte două puncte de la acest capitol – proiectul de admitere de membri și membri afiliați și modificări privind regulamentul de organizare și funcționare a cimitirelor evreiești – au stârnit numeroase discuții. În ceea ce privește admiterea de noi membri, E. Kupferberg a subliniat necesitatea unui standard pentru toate comunitățile. S-au cerut lămuriri în ceea ce privește calitatea de membru și cea de membru afiliat, criteriile de admitere, situația evreilor și neevreilor în cadrul comunităților, elaborarea de reguli pentru a se cunoaște pașii de urmat în admiterea de membri.

Ing. Paul Schwartz, președintele C.E.B., a prezentat, în a doua zi a reuni-

unii, o imagine privind situația membrilor din comunitatea București.

În acest context, rabinul Rafael Shaffer a abordat problema criteriilor legate de identitatea iudaică. Au fost enumerate o serie de modificări în procesul de admitere, cerute de realitate. Supus la vot, acest punct a fost acceptat în unanimitate. În ceea ce privește regulamentul de organizare a cimitirelor evreiești, s-a votat obligativitatea creării de zone mixte în toate cimitirele evreiești din țară.

Rabinul Rafael Shaffer devine prim-rabin al F.C.E.R.

În cadrul reuniunii, președintele F.C.E.R. a anunțat că rabinul Rafael Shaffer și-a finalizat studiile rabinice, a dat toate examenele necesare și a primit *smiha*, diploma de rabin cu drepturi depline. „Această știre îmbucurătoare – a spus dr. Aurel Vainer – m-a determinat să cer reuniunii Consiliului de Conducere să-l voteze pe Rafael Shaffer în funcția de prim-rabin al F.C.E.R.”. În unanimitate și în aplauze, participanții și-au dat votul pentru această propunere.

Programul prioritar de acțiune, îndemn spre înnoire

În a doua zi a lucrărilor reuniunii, președintele F.C.E.R., dr. A. Vainer și secretarul general al F.C.E.R., Eduard Kupferberg, au prezentat „Programul prioritar de acțiune”, care, așa cum s-a arătat la începutul reuniunii, s-a bazat pe concluziile dezbaterilor de la Congresul al III-lea al F.C.E.R., completate cu propuneri venite de la membrii Consiliului, după ce au consultat prima variantă a documentului. Acest Program cuprinde șapte capitole esențiale și anume: identitate iudaică și cult mozaic; dezvoltarea conducerii democratice și eficiente, la nivel național și local; derularea, dezvoltarea, diversificarea și perfecționarea calitativă a activității de asistență socială și medicală; prezervarea, dezvoltarea și utilizarea îmbunătățită a patrimoniului imobiliar; eficientizarea sistemului economic și a bugetului de venituri și cheltuieli; promovarea imaginii evreilor, a tradițiilor, obiceiurilor, limbii și culturii evreiești; acțiuni de reprezentare a F.C.E.R. în cadrul vieții socio-culturale românești și internaționale; informatizare și tehnologizare. Fiecare dintre aceste capitole cuprinde în detaliu elementele prin care pot fi realizate aceste obiective prin implicarea atât a conducerii centrale a Federației cât și, sau mai ales, a comunităților. Direcțiile de acțiune cuprind trei elemente cu impact major pe termen lung și anume: definirea identității iudaice, elaborarea unor obiective strategice și reactualizarea și îmbunătățirea Statutului.

După prezentarea acestor puncte, președintele F.C.E.R. a menționat observațiile primite pe marginea Programului din partea ing. Ionel Schlesinger, președinte C.E. Arad, și a lui Andrei Schwartz, membru supleant al Consiliului de Conducere. Ionel Schlesinger a insistat asupra elaborării unor principii strategice pe

(Continuare în pag. 18)

Dr. Alexandru Elias, la 92 de ani

Invitat să participe la lucrările Consiliului de Conducere în calitate de șef al Comisiei F.C.E.R. de acordare a medaliilor, dr. Alexandru Elias a avut surpriza de a fi sărbătorit de ziua lui de naștere, 21

martie, la împlinirea venerabilei vârste de 92 de ani. În cuvintele rostite de președintele F.C.E.R., dar și de toți cei ce l-au înconjurat, s-au putut simți respectul și dragostea față de sărbătorit, aprecie-

Foto: Laurențiu Zilberman

rea calităților lui de excepție, dintre care vom remarca două: sinceritatea și înțelepciunea. Apoi, în frumosul parc ce înconjoară vila de la Cristian, toți cei prezenți au ciocnit o cupă de șampanie în onoarea

rea dr-ului Elias și au gustat din tortul aniversar. Un soare strălucitor și un aer de primăvară – parcă ar fi fost comandate – au contribuit la atmosfera veselă a acestui moment aniversar.

România va avea un Muzeu Național al Istoriei Evreilor

Dr. Alexandru Florian, directorul general al Institutului „Elie Wiesel”, în a cărui răspundere se află organizarea Muzeului de Istorie a Evreilor din România, a prezentat la reuniunea Consiliului de Conducere istoricul acestui demers și cele mai importante date legate de acest edificiu cultural semnificativ pentru evreimea din România.

Proiectul, a arătat vorbitorul, s-a născut în 2012 la inițiativa unui grup de intelectuali, iar președintele de-atunci al României a fost de acord să se realizeze un Muzeu Național al Istoriei Evreilor și al Holocaustului. Au fost organizate apoi reuniuni pe grupuri vizând definirea structurii instituționale, conținutului și funcțiilor muzeului, iar în vara lui 2015 s-a decis constituirea unui nucleu pentru acest proiect, cu susținerea instituțională și politică din partea Administrației Prezidențiale și a Guvernului. S-a stabilit că va fi un muzeu național public al statului român, ca și alte muzee naționale din România, iar Institutul „Elie Wiesel” a fost desemnat să se ocupe de mobilizarea resurselor materiale și umane necesare realizării proiectului. O Hotărâre de Guvern din 31 august 2016, care s-a adăugat unei hotărâri anterioare pentru crearea muzeului, a cuprins două elemente noi: atribuțiilor Institutului „Elie Wiesel” li s-a adăugat cea a înființării muzeului și creării comitetului muzeal, care are o structură internațională. În afara celor mai importante organizații evreiești, F.C.E.R. și AERVH, din partea română vor face parte din comitet reprezentanți ai Președinției, Guvernului, Ministerului Culturii, primarul general al Capitalei, ambasadorii SUA și Israelului. Din exterior au fost cooptați parteneri cu capacitate de susținere logistică, publicitate și promovare. Astfel, din Israel vor face parte un reprezentant al Institutului Yad Vashem, din partea Fundației „Caritatea” Colette Avital și un reprezentant al organizației victimelor național-socialismului, din Franța – doi reprezentanți ai Memorialului Shoah și două personalități de origine română implicate în istoria Holocaustului, Marin Karmitz și Serge Klarsfeld. Din Statele Unite participă reprezentanți ai Muzeului de Istorie a Holocaustului, rabinul Andrew Baker din partea AJC (Comitetul Evreiesc American) și Dan Mariashin, vicepreședinte al B'nai B'rith International.

Muzeul își va desfășura activitatea într-o clădire istorică din strada Lipscani (fostul sediu al Societății de Asigurări Dacia). Muzeul, cu un spațiu generos, va fi compus dintr-o expoziție permanentă, un auditoriu, săli de expoziții temporare, bibliotecă, depozite, cafea, birouri. Alexandru Florian a lansat un apel președinților de comunități să sprijine campania organizată de Institut pentru a căuta artefacte, documente și alte obiecte care să îmbogățească viitorul muzeu.

Dr. Aurel Vainer a subliniat că noul muzeu a fost de fapt o consecință firească a Raportului Comisiei Wiesel, în care s-a cerut crearea unui Muzeu al Istoriei Evreilor din România. Astfel de muzee, a spus el, există la Moscova și la Varșovia și Guvernul român a luat exemplul de la ele. Președintele F.C.E.R. a mulțumit în mod deosebit ambasadorului Mihnea Constantinescu, fost președinte al IHRA, pentru sprijinul acordat și a cerut președinților de comunități să manifeste disponibilitate pentru demersurile vizând realizarea muzeului.

„2DAY AMBASSADOR” — a VI-a sesiune

Viața cotidiană a unui diplomat

Parlamentul, Biblioteca Centrală Universitară, Ministerul de Externe și o serie de ambasade au fost locurile în care în acest an s-a desfășurat, în zilele de 28, 29 și 30 martie a.c., cea de-a șasea sesiune a manifestării „2DAY AMBASSADOR”. Este o inițiativă a Complexului Educațional Lauder-Reut, respectiv a secției sale de diplomație și probleme internaționale. În acest cadru, elevii au putut demonstra ceea ce au învățat timp de un an, au avut posibilitatea să facă practică la câte o ambasadă și să afle opiniile unor experți în probleme de politică externă, miniștri, ambasadori, comentatori politici, cadre didactice universitare specializate asupra celor mai actuale evoluții globale.

Primele două zile au fost dedicate practicii (*internship*) la 17 ambasade, MAE și Institutul Diplomatic Român, unde elevii au fost introduși în activitatea zilnică a misiunilor diplomatice.

Workshop-uri pentru elevi

În ziua de 29 martie, la Biblioteca Centrală Universitară s-au desfășurat *workshop*-uri pentru elevi. Deschizând lucrările *workshop*-ului, Tova Ben-Nun Cherbis, președinta Complexului Lauder-Reut, și-a exprimat speranța „ca viitorul să aducă cât mai multă diplomație în societate. Noi ne-am propus să fim parteneri ai generațiilor viitoare. Și voi sunteți liderii viitorului; sunteți foarte importanți, pentru că țara o să arate așa cum o construim împreună”. Vorbitoarea a salutat prezența în sală a președintelui C.E.B., ing. Paul Schwartz, a președintelui B'nai B'rith, José Iacobescu, a prof. univ. dr. Liviu Rotman, directorul Centrului de Studii Israeliene de la SNSPA, a unor reprezentanți de la IDC Herzliya care colaborează cu Școala Lauder

Consilierul prezidențial Sergiu Nistor a transmis mesajul președintelui Klaus Iohannis, inclusiv opiniile proprii. „Clădirea BCU devine un simbol. Pentru România, această clădire este chintesența filozofiei, a primului rege modern al său, care vedea în cultură, în educație, în formare, în tineri șansa unei națiuni de a fi demnă de viitorul țării ei europene, într-un fel, o formă a diplomației”. Acestei din urmă valori îi este atribuită următoarea definiție: „Diplomația înseamnă a ști cum să crezi punți între oameni, cum să faci să te ajute oamenii să crezi punți între colectivități și națiuni”. Mesajul esențial a fost acela că „tinerii României sunt cei în care ne punem speranța că proiectul umanist european poate fi consolidat, iar *2Day Ambassador* ne arată că România are cu ce să meargă înainte pe drumul Europei”.

Irina Cajal, subsecretar de stat la Ministerul Culturii, a dat citire mesajului ministrului Culturii și Identității Naționale, Ionuț Vulpescu, care a reliefat complexi-

tatea lumii actuale, provenită și din natura (inter)acțiunilor noastre. El a pledat pentru prezența mai multor diplomați, în detrimentul militarilor, și a privilegiat conceptul de *softpower*. „Când cultura vorbește, sunt toate șansele ca armele să tacă”.

Despre rolul diplomației în realitatea imediată a vorbit și Ruxandra Ivan, profesor de diplomație și afaceri internaționale în cadrul Universității din București, care a arătat că, deși ne aflăm la confluența unor evenimente istorice tulburi – începutul demersurilor Marii Britanii pentru a ieși din UE, bombardamentele din Siria și existența altor zone de război –, potențialul producerii catastrofelor este redus prin „munca subtilă, discretă și profesionistă a diplomaților”. „Contactul tinerilor cu posibilitățile înscrise în natura diplomației este unul fundamental, iar Complexul Lauder-Reut face o muncă de pionierat în acest sens”.

Șerban Pitic, profesor și instructor în arta dezbaterii, a discutat despre caracterul excepțional pe care îl comportă aceasta: îi învață pe oameni cum să vorbească și să comunice într-un mod activ, cum să construiască argumente și raționamente, cum să își modeleze

gândirea critică, cum să armonizeze cunoașterea diplomației cu abilitatea de a livra un discurs persuasiv.

Punctul nodal al conferinței a fost constituit de prezentările elevilor Complexului Lauder-Reut în domeniul diplomației, după ce au vizitat ambasadele și instituțiile diplomatice. Ei au avut sarcina de a demonstra ce înseamnă să fii diplomat, adecvându-și discursul la ipostaza de ambasador al instituției vizitate; temele vizate au fost: Brexit și viitorul Uniunii Europene, extinderea pericolelor care amenință Europa și restul lumii, încurajarea tinerelor generații de a se dedica studiilor de diplomație. Au fost premiate primele șapte poziții, și anume

tinerii care au reprezentat Chile (Alexa Dobrin), Slovacia (Teodor Drăghici), SUA (Andrada Pantelimon), Japonia (Tudor Cobrea), Institutul Diplomatic Român (Mihai Cioroianu), Israel (Alexandra Dumitrașc) și Vatican (Andrei Niculae). Dezbaterile privind cazul Israelului a cuprins intervenția a patru interlocutori. Gustav Meiseles, arabist la Universitatea din Tel Aviv, a expus diferitele tipuri de conflicte (real, artificial, teritorial, național, religios, cultural), care aduc cu sine criza refugiaților și a imigranților. Ezra Friedman, student în anul III la IDC Herzliya, a pledat pentru negocierile în direcția soluției celor două state, negocieri pe care le consideră esențiale pentru îmbunătățirea imaginii Israelului în lume. Jeremy Elijah Danzig, coleg de generație cu antevorbitorul său, a reliefat importanța dezbaterii cazului Israelului în mediile neevreiești. Assaf Moghadam, profesor afiliat la Institutul Internațional de Contraterorism (ICT), a prezentat succint grupările teroriste care încearcă să amenințe securitatea Israelului.

Dezbaterile având ca temă Brexit-ul și viitorul Uniunii Europene a fost susținută de patru specialiști în discursul oral: Șerban Pitic, Nae Șovăială, Laura Drăgoi și Radu Țigănaș, care au argumentat pro și contra ideii că Europa unificată ar avea un viitor și după Brexit. O viziune optimistă va insista asupra distincției dintre Europa și UE, prima continuând să cuprindă Marea

și liceal, cursuri pe teme ca: diplomație și semnificația specială a faptului că acestea se desfășoară la o școală evreiască, frecventată atât de copii evrei, cât și neevrei; transmiterea experienței diplomatice; analiza celor mai acute probleme internaționale. Tot în această zi au fost premiați elevii care au ocupat primele trei locuri în competiția de discursuri. În afară de elevii Școlii Lauder și a încă 41 de școli, au fost prezenți foști miniștri de externe, ambasadori, reprezentanți ai Guvernului României, ai Camerei Deputaților, ai unor organizații neguvernamentale, ai F.C.E.R., ai Comisiei consultative a Fundației Ronald S. Lauder, invitați din Israel. Moderatorul acestei zile a fost Ion M. Ioniță, senior editor la „Adevărul” și redactor-șef al revistei „Historia”.

Lucrările au fost deschise de Tova Ben-Nun Cherbis, în calitatea ei de președinte al conferinței „2DAY AMBASSADORS”. Vorbitoarea a salutat colaborarea de un deceniu dintre școală și MAE, Institutul Român de Diplomație, Ministerul Educației, Ministerul Culturii, Ambasada Israelului din România, Primăria Generală a Capitalei, Primăria sectorului 4 și instituții din Israel, cu ajutorul cărora s-au putut realiza programele școlii. De asemenea, a mulțumit tuturor celor care au sprijinit organizarea conferinței, în mod special celor 17 ambasade care s-au implicat direct în programe. Conferința, a spus ea, oferă elevilor o posibilitate unică să dezbată și să învețe importante probleme internaționale, alături de diplomați, oameni politici și experți. În cursul celor șase ani au participat la acest eveniment peste 1400 de elevi, la această ultimă sesiune fiind de față 270 de elevi din 41 de școli. Conferința, a specificat Tova Ben-Nun Cherbis, este dedicată elevilor, viitorii lideri ai României și ai lumii.

Este necesară reconstrucția unei noi școli diplomatice

În mesajul președintelui Camerei Deputaților, Liviu Dragnea, reprezentat de deputata Ioana Bran, secretară a Camerei Deputaților, a fost evidențiat nivelul înalt al procesului educațional al Școlii Lauder-Reut și faptul că în curriculumul liceului sunt incluse și studii de diplomație și afaceri internaționale, fiind singurul liceu din România care oferă studii de diplomație. „România – se arată în mesaj – are nevoie de reconstrucția unei noi școli diplomatice, care să readucă prestigiul din timpul lui Nicolae Titulescu. Atunci când vorbim despre destinul României, trebuie neapărat să ne uităm la viitoarea generație de diplomați care se formează acum și de a căror inteligență și pricepere va depinde viitorul țării noastre”.

CLAUDIA BOSOI
DAN DRUȚĂ
EVA GALAMBOS

(Continuare în pag. 11)

Conferințele sesiunii

Ultima zi a sesiunii, care s-a desfășurat în Sala I.G. Duca a Parlamentului României, a fost dedicată aprecierii inițiativei de a se organiza, la nivel gimnazial

Copiii de la școala Tichon Hadash au vizitat Bucureștii

La trei săptămâni după vizita unui grup de elevi de la școala Lauder-Reut la Herzliya, colegii lor israelieni într-ale diplomației le-au întors vizita. Au fost primii la București cu aceeași căldură de familiile elevilor din România iar copiii români au ținut, la rândul lor, să le arate lucruri interesante, atât în capitală cât și în excursii făcute prin țară. În primele zile, așa cum am scris în titlu, s-au plimbat prin cartierele bucureștene. Au fost în Centrul Vechi și pe lângă Piața Romană, în Cișmigiu și la șosea, prin mall-uri și la Aqua Park dar și la Templul Coral. Am petrecut cu ei o după-amiază, vizitând Muzeul Național Cotroceni care cuprinde nu numai muzeul de pictură, ci și un tur al Palatului. Copiii israelieni au fost foarte impresionați deoarece pentru mulți dintre ei un astfel de palat a fost o noutate. Nu pentru toți; unii mi-au povestit că au fost în excursii în străinătate unde au mai vizitat astfel de edificii. Una dintre fete chiar mi-a spus că seamănă cu palatul reginei Angliei. În continuare, în cadrul programului generos întocmit de Școala Lauder, copiii au plecat la Sinaia, unde au făcut excursii și au vizitat Castelul Peleş (probabil că aici și-au dat seama de asemănarea stilului cu cel din Cotroceni). Au petrecut un timp și la Râșnov, iar la C.I.R. Cristian au participat la un Oneg Șabat, au vizitat Brașovul, castelul Bran iar, în

drum spre București, s-au oprit și la un mall din Băneasa.

Dar, în afara părții distractive, elevii israelieni care urmează cursuri de diplomație au avut prilejul să participe și la un eveniment asemănător cu cel la care au luat parte în februarie, în Israel, elevii Școlii Lauder. Dacă ei au fost la MUN-ul de la Even Yehuda, despre care am amintit în reportajul din numărul trecut, elevii israelieni au participat, în Aula Facultății de Drept a Universității din București, la deschiderea sesiunii BISMUN-România și la unele dezbateri. Spre deosebire de cel din Israel, organizat pentru elevi, BISMUN – Bucharest International Students Model United Nation – este realizat mai ales de studenți, dar sunt invitați și elevii liceelor unde există interes pentru MUN. Actuala ediție, cea de-a noua, a durat aproximativ o săptămână, cu peste 250 de participanți din diverse țări. Fundația Lauder-Reut este unul dintre principalii sponsori ai BISMUN României. După ceremonia de deschidere, elevii israelieni, împreună cu colegii lor de la Lauder, au participat la prima zi a lucrărilor desfășurate la SNSPA, alt partener al BISMUN.

Din păcate, nu am putut sta de vorbă cu copiii israelieni la sfârșitul acestui periplu, ca să aflăm impresii definitive. Dar chiar și numai după trei zile de prezență în România, mi-am dat seama că prietenia începută în

Israel între copiii români și israelieni s-a consolidat în urma primirii călduroase și a impresiilor minunate de care au avut parte elevii de la Tichon Hadash. Și, fără doar și poate, ea va avea și continuare.

MAGDALENA PORUMBARU

Eliminarea amintirilor neplăcute, acum posibilă

Dacă scenele din filmul „Eternal Sunshine of the Spotless Mind” (2004) păreau destul de ireale, ultimele cercetări dovedesc exact contrariul. Potrivit unui comunicat emis de Institutul de Știință Weizmann, cercetătorii israelieni conduși de prof. Ofer Yizhar au reușit să șteargă o parte din memoria unor cobai. Mai exact, ei au reușit să dezactiveze un mecanism neuronal prin care amintirile asociate sentimentului de frică sunt formate în creierul șoarecelui. După o astfel de procedură, șoarecii și-au reluat comportamentul de dinainte ca teama să fi pus stăpânire pe ei. Extrapolând cercetarea, acest experiment se poate aplica în domeniul medicinei umane și ar putea fi benefic pentru cei care au suferit experiențe traumatizante. În cadrul studiului efectuat a fost examinată comunicarea între două regiuni ale creierului: amigdala cerebrală, parte a creierului emoțional, și cortexul prefrontal.

Amigdala joacă un rol central în controlul emoțiilor, în timp ce cortexul prefrontal este în principal responsabil pentru funcțiile cognitive și stocarea amintirilor pe termen lung. Studiile anterioare au sugerat că interacțiunile dintre aceste două regiuni ale creierului contribuie la formarea și depozitarea amintirilor. Cercetătorii au folosit pentru prima dată un virus modificat genetic pentru a marca acei neuroni din zona amigdalei care comunică cu cortexul prefrontal. Apoi, folosind un alt virus, au inserat o genă care codifică o proteină sensibilă la lumină în acești neuroni. În cele din urmă, oamenii de știință au dezvoltat o tehnică optogenetică inovatoare pentru slăbirea legăturii dintre amigdala și cortex, folosind o serie de impulsuri luminoase repetate. Într-adevăr, odată ce conexiunea a fost slăbită, șoarecii nu au mai afișat frică la auzul sunetului. Dr. Yizhar afirmă că în viitor aceste descoperiri vor putea contribui la atenuarea simptomelor în tulburările de anxietate și frică.

Water-Gen transformă aerul în apă

Compania israeliană Water-Gen demonstrează faptul că apa poate fi obținută imediat, oriunde și în orice moment, prin extragerea ei din cel mai frecvent element

din natură – aerul. Tehnologia utilizată extrage apa din umiditatea aerului ambient și o transformă în apă potabilă. Inițial, sistemul filtrează aerul, astfel încât apa să poată fi extrasă și depozitată în containere. Apoi, lichidul este răcit și purificat pentru a deveni apă potabilă.

CEO-ul companiei, Arye Kohavi, a declarat pentru „Jerusalem Post” că „transportul de apă este unul dintre cele mai frecvente motive pentru plecarea convoaielor de pe întreg teritoriul Afganistanului. Aceste convoaie sunt atacate și se soldează cu victime”. El a adău-

gat că o astfel de metodă reduce riscurile și costurile logistice. Potrivit Water-Gen, dispozitivul, care poate fi montat pe vehicule, produce între 40-80 litri de apă potabilă pură pe zi, chiar și în condiții extreme. Sistemul funcționează cu energie solară sau electrică și este proiectat pentru a satisface nevoile și standardele militare. Compania are un număr semnificativ de brevete de invenții și este implicată în elaborarea mai multor tehnologii inovative. Reprezentantii companiei Water-Gen speră ca această tehnologie dezvoltată recent să poată fi pusă în aplicare nu numai în folosul armatei, ci și în regiunile cu deficit de apă potabilă din întreaga lume.

Tezaur numismatic

O cutie cu nouă monede de bronz datând de la sfârșitul perioadei bizantine (sec. VII e.n.) a fost descoperită în urma unor săpături realizate de Autoritatea Israeliană pentru Antichități, în apropiere de Parcul Național En Hemed. Monedele au fost descoperite îngropate sub ruinele unei clădiri dintr-un amplu complex, care aparent a servit pelerinilor creștini aflați în drum spre Ierusalim. Potrivit coordonatorului proiectului de excavare, Annette Landes-Nagar, acest tezaur numismatic constituie o dovadă a invaziei persane a Sasanizilor, care a avut loc în 614 e.n. și a pus capăt dominației bizantine asupra Israelului. Tezaurul a fost găsit printre niște pietre mari, prăbușite lângă o clădire descoperită în iunie 2016.

Se pare că monedele ar fi fost ascunse de proprietar, care le-a așezat într-un săculeț de pânză și le-a ascuns într-o nișă din perete. Cel mai probabil, el spera să se întoarcă și să le recupereze. Mone-

dele au gravate imaginile a trei împărați bizantini importanți: Justinian (483-565), Mauriciu (539-602) și Focas (547-610). Ele au fost bătute la trei moneterii diferite din Constantinopol, Antiohia și Nicomidia, orașe situate astăzi în Turcia. Pe avers este gravată imaginea fiecărui împărat, în timp ce reversul indică valoarea nominală a monedei și este de obicei inscripționat cu litera M.

Inovații în domeniul siguranței cibernetice

Specialiștii Universității Ben-Gurion din Negev anunță descoperirea unei noi tehnici care protejează complet fișierele video și imaginile de posibilele atacuri ale hackerilor. Problema siguranței cibernetice reprezintă o provocare continuă în lumea digitală de astăzi. În acest sens, prof. Ofer Hadar, de la UBG, afirmă că descărcarea și partajarea video-urilor și imaginilor reprezintă o cauză din ce în ce mai frecventă a virusării computerului. Pentru a contracara această amenințare în curs de amplificare, el a creat o serie de algoritmi care pot să-i împiedice pe atacatori să se infiltreze și să extragă informații prin intermediul clipurilor video sau al imaginilor descărcate. Această tehnologie reușește să combată și cele mai avansate sisteme de criptografie, inserate în fondul unei imagini, și să le înlăture.

Proiectul prof. Hadar, intitulat *Coucou*, abordează două posibile scenarii de atac. Ambele scenarii presupun că malware-ul de bază a fost introdus pe serverul victimei prin intermediul unor operațiuni de tip *phishing*. În primul scenariu, odată ce utilizatorul încarcă o imagine sau un videoclip la o rețea socială, *malware*-ul încorporează informațiile clasificate în conținutul încărcat, făcându-l accesibil atacatorului. În al doilea scenariu, hackerul se bazează pe un conținut media partajat prin intermediul unei rețele sociale, reușind astfel să pătrundă datele din pc-ul victimei. Rezultatele experimentelor pornite de la aceste scenarii indică faptul că noua metodă are o rată de succes de aproape 100%, devenind astfel o soluție viabilă pentru a fi preluată de viitoarele mari companii producătoare de *soft-uri* antivirus.

Președintele României a decorat trei personalități israeliene

La propunerea ministrului român de Externe, Teodor Meleșcanu, Klaus Iohannis, președintele României, a decorat trei personalități israeliene – consilierii onorifici dr. Herman Bercovici și avocatul Benjamin Baratz, precum și Alexander Landesberg, vicepreședintele companiei Sano-Bruno, conferindu-le înalta distincție Ordinul Național „Pentru Merit” în grad de Ofițer. Ei au fost recompensați, se arată în decretul de decorare, „în semn de înaltă apreciere pentru contribuția personală avută la susținerea și promovarea relațiilor bilaterale dintre Statul Israel și România, a dialogului la nivel înalt, precum și a schimburilor culturale dintre cele două țări”. (M.O.)

Întâlnire a femeilor de afaceri din România și Israel

Forumul Femeilor de Afaceri din România (FFAR) a invitat de 8 Martie un număr de 25 de femei de afaceri din Israel, lideri sau salariați ai unor companii din domenii precum contabilitate, avocatură, dezvoltări imobiliare ș.a.

Deschiderea oficială a manifestării a avut loc la Hotelul Cișmigiu din București, iar președinta Forumului, Osnat Peled, a subliniat importanța creării de punți de prietenie și colaborare între femeile de afaceri din diferite țări.

Ambasadoarea Israelului la București, E.S. Tamar Samash, le-a urat conaționalelor sale bun-venit în România și reușită în demersul de a construi noi relații de afaceri cu membrele FFAR, felicitând-o pe Osnat Peled pentru că și-a realizat visul, după ani de muncă asiduă.

Președinta Osnat Peled a luat decizia înființării Forumului atunci când, în urmă cu 20 de ani, a sosit în România, a avut nevoie de ajutor și i-a fost greu să îl găsească. Matan Safran, șeful Misiunii economice și comerciale a Israelului în România, a subliniat că „România este un partener firesc de afaceri pentru Israel, acesta fiind cunoscut ca țara firmelor *start-up*, unde se înființează circa 1000 de companii anual. Israelul a dat viață deșertului, a schimbat metodele de a face agricultură și irigații, soluții pe care România le poate adopta cu rezultate optime”, a mai spus tânărul diplomat, cu puternice rădăcini românești. El a recomandat oamenilor de afaceri israelieni să aibă răbdare și să lase partenerilor români timpul necesar pentru a studia ofertele în detaliu.

Președinta Forumului Femeilor de Afaceri Israeliene, Orly Abrahami, a prezentat un film, intitulat „Să simți pulsul”, menit să apropie cele două părți și să ofere un plus de informații despre Israel. Ea a adus în dar câte o *Hagada de Pesah*, pe care le-a înmănat E.S. Tamar Samash, lui Matan Safran și președintei FFAR, Osnat Peled.

Femeile de afaceri israeliene au vizitat Bucureștiul, au mers la cumpărături, au cunoscut numeroase directoare de ONG-uri și au gustat din bucătăria românească.

Membrele FFAR au fost invitate să viziteze Israelul. Dar întâlnirea a avut și aspecte pragmatice, multe dintre oaspete având întâlniri de afaceri prestabilite cu parteneri români. S-au legat prietenii și au apărut noi oportunități de afaceri.

PENINAH ZILBERMAN

Viața cotidiană a unui diplomat

(Urmare din pag. 9)

Ministrul Educației Naționale, **Pavel Năstase**, a considerat că tematica conferinței despre globalizare este incitantă, fiind o ocazie foarte bună pentru elevi de a dobândi competențe pentru a descifra complexitatea problemelor globale. Printre prioritățile Ministerului se află și dezvoltarea educației private, un fenomen pozitiv deoarece face concurență școlilor de stat. În acest context, ministrul Educației a prezentat unele măsuri viitoare de modificări în sistemul educațional, inclusiv în ceea ce privește manualele.

E.S. **Tamar Samash**, ambasadorul Statului Israel, le-a urat succes elevilor în viitoarea lor carieră. **Ana Birchall**, ministru-delegat pentru Afaceri Europene, a salutat performanțele Școlii Lauder-Reut în domeniul diplomației și parteneriatul cu MAE și i-a invitat pe elevi să participe la dezbaterile de politică internațională, de pildă la cele privind Uniunea Europeană, să fie alături de MAE, de mediile academice și de societatea civilă în pregătirea preluării de către România a președinției UE în 2019.

Deputatul **Silviu Vexler** a transmis mesajul președintelui F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, care a vorbit despre sentimentele comunității evreiești la apariția Școlii evreiești Lauder, prima după 1948.

"Este o unitate de învățământ care face cinste Bucureștiului, României și, de ce nu, Federației Comunităților Evreiești din România. Este o școală care cultivă valori". Ca președinte al F.C.E.R., el s-a declarat mulțumit și fericit că aici copiii sunt formați în ideea multilingvismului: se predă limba română, limba engleză și ivrit. Vorbitorul s-a referit la pregătirea în diplomație, arătând că nu există domenii de activitate în care să nu reușești mai bine dacă vei recurge la limbajul și uzanțele diplomatice. La rândul său, **Silviu Vexler**, transmitând un gând personal, le-a spus elevilor că voința, curajul, încrederea în propria persoană reprezintă mijloace de a depăși dificultățile, cheia de a merge mai departe.

Ca să fii diplomat trebuie să cunoști istoria

În sesiunea "Viitori lideri și diplomați", elevii au putut asculta opiniile unor ambasadori și foști miniștri de externe. E.S. **Emil Hurezeanu**, ambasadorul României la Berlin, a apreciat apariția Școlii Lauder-Reut în peisajul învățământului românesc, a vorbit despre rolul minorităților germană și evreiască în modernizarea României și a constatat că se vorbește prea puțin despre contribuția acestora. Plecarea mi-

norităților evreiască și germană ne-a lăsat mai singuri, a apreciat vorbitorul. Școala Lauder îi va pregăti pe tineri pentru diplomație, lucru necesar, deoarece lumea de azi este alta decât cea în care am trăit noi. Nu știm ce se va întâmpla cu UE în condițiile Brexitului și a lipsei de interes a SUA față de Europa. Citându-l pe fostul secretar de stat al SUA, **Dean Rusk**, **Emil Hurezeanu** a spus că pentru pregătirea unui diplomat este necesar ca acesta să citească istoria deoarece istoria se repetă. România este o țară proeuropeană și este într-un fel obligată să fie, pentru păstrarea statalității. Azi, problema frontierelor este mai acută decât în timpul semnării, în anii '70, a Acordurilor de la Helsinki. Să nu uităm că există state membre ale UE care au de multe ori agende separate față de noi, a arătat ambasadorul.

Elevi premiați la competiția „public speakers”

Între primele două sesiuni a avut loc ceremonia de premiere a elevilor de la Școala Lauder, participanți la competiția în limba engleză "public speakers". Premiul întâi i-a revenit elevei **Alexa Dobrin**, premiul doi lui **Teodor Drăghici** și premiul trei **Andrașei Pantelimon**. Toți trei au prezentat discursurile care au fost premiate.

România trăiește poate cea mai bună perioadă a istoriei

Discursul public în lume este astăzi nemeritat de pesimist, a afirmat E.S. **Adrian Cioroianu**, fost ministru de externe, ambasadorul României la UNESCO. Există argumente care contrazic pesimismul. Afirmția că trăim vremuri de criză nu se susține, întotdeauna situația internațională a fost complexă iar viitorul nu este mai complicat ca altădată. Trei factori determină istoria: frica, onoarea și interesul și aceste motoare acționează și astăzi. În ceea ce privește crizele, farmecul lumii occidentale este că s-a născut din criză. Criza va fi reală dacă nu vom mai crede în valorile noastre. Nu există o delimitare strictă a lumii occidentale, ea ține până unde valorile occidentale sunt recunoscute. Nu este adevărat că România este în criză. Poate trăim cea mai bună perioadă a istoriei noastre, facem parte din clubul celor mai reprezentative democrații. UE are o strategie, dovadă faptul că de 60 de ani trăim în pace. **Adrian Cioroianu** a recomandat elevilor să ia în serios proiectul de a trăi în România; după ce studiază în străinătate, să se întoarcă în țară.

Zece ani ca să devii ambasador

Cristian Diaconescu, fost ministru de externe și fost ministru de justiție, a felicitat Școala Lauder pentru pregătirea elevilor în domeniul diplomației și a scos în evidență rolul esențial al diplomației fără de care azi nu ar fi existat școala și elevii nu ar fi putut studia în străinătate. El a descris calea dificilă de a deveni diplomat de carieră: ca să ajungi ambasador îți trebuie zece ani de pregătire. Iar atunci, a arătat el, trebuie să-ți însușești umilința, să renunți la aroganță, căci aroganța în diplomație costă țara pe care o reprezintă.

David Morărescu, absolvent al Școlii Lauder, viitor diplomat, i-a îndemnat pe elevi să studieze diplomația care astăzi aduce la un numitor comun scopurile națiunilor. Responsabilitatea diplomaților este să cunoască trecutul, informațiile,

cultura țărilor în care funcționează, arta negocierii și să reprezinte țara.

Claudia Mihai, președinte al Consiliului Elevilor pe municipiul București, a felicitat școala pentru acest eveniment și și-a exprimat speranța că și membrii Consiliului vor deveni adevărați lideri, diplomații viitorului.

A fi ambasador înseamnă și multe sacrificii

Sesiunea "O zi din viața unui diplomat" a adunat la masă șapte ambasadori care și-au prezentat activitatea cotidiană, preocupările și dificultățile cu care se confruntă în exercitarea meseriei. Astfel, E.S. **Tamar Samash** (Israel) a vorbit despre condiționarea vieții de familie de problemele profesionale în defavoarea primeia și despre statutul de femeie-ambasador.

E.S. **Mihael Zupančič** (Slovenia) a arătat că de multe ori trebuie să renunți la propriile dorințe.

E.S. **Dimitris Hatziargyrou** (Republica Cipru) a subliniat importanța integrității și necesitatea de a fi extrovertit ca să ieși în lume și să-ți faci prieteni de la care aduni informații.

E.S. **Davor Vidiš** (Croatia) a vorbit despre capacitatea de a analiza informațiile, evenimentele. În cariera de diplomat există două pericole: să te îndrăgostești sau să urăști țara în care lucrezi, a observat el.

E.S. **Ján Gabor** (Slovenia) a calificat diplomația ca o meserie multidisciplinară, care te obligă să înveți tot timpul. Ca ambasador, a mai spus el, duci două vieți: cea profesională și cea de familie, ceea ce implică sacrificii.

E.S. **Iwan Reutjens** (însărcinat cu afaceri, Olanda) a menționat multiplele sarcini ale unui diplomat.

E.S. **Adrian Cioroianu** (ambasador UNESCO, România) a prezentat specificul acestei funcții, în care se practică diplomația multilaterală, nefiind scutită de conflicte diplomatice.

Schimbări și provocări în Europa – o privire din perspectiva Brexitului

Gabriela Crețu, președintele Comitetului pentru Afaceri Europene al Senatului României, s-a referit la semnificația Brexit-ului și la implicațiile acestei decizii pentru Piața Comună și pentru Regatul Unit, cât și pentru ideea de unitate europeană în viitor.

Referindu-se la același subiect, analistul **Iulian Chifu** a vorbit despre provocările legate de securitate, dar și despre viitoarele relații între țările care compun Regatul Unit, despre o posibilă inițiativă a Scoției de a organiza un al doilea referendum pentru independență, dar și despre raporturile dintre cele două state irlandeze.

Ambasadorul Republicii Slovenia în România, E.S. **Mihael Zupančič**, s-a arătat optimist cu privire la viitorul Uniunii Europene. El a subliniat faptul că trebuie privit în mod diferit un discurs eurosceptic față de unul populist, acesta din urmă fiind din ce în ce mai frecvent pe prima scenă a politicii internaționale.

E.S. **Davor Vidiš**, ambasadorul Republicii Croatia în România, a încercat o dimensionare a fenomenului ieșirii Regatului Unit din Uniunea Europeană și a subliniat că, deși ambele părți vor avea de pierdut, Uniunea Europeană și conceptul de Piață Comună au un viitor sigur.

E.S. **Dimitris Hatziargyrou**, ambasadorul Republicii Cipru în România, a afirmat că în mod evident trebuie respectată decizia Marii Britanii, care reflectă voința a peste 50% din populația țării. Deși efectele se vor face simțite asupra tuturor, acestea vor conduce probabil la o descurajare a altor state de a se îndrepta spre această poziție, a afirmat diplomatul cipriot.

Ambasadorul Republicii Slovacia la București, E.S. **Ján Gabor**, a caracterizat aderarea Slovaciei la Uniunea Europeană

(Continuare în pag. 21)

Cea de-a doua sesiune a Consiliului Consultativ al Fundației Ronald.S. Lauder

La 28 martie a.c. a avut loc cea de-a doua sesiune a Consiliului Consultativ al Fundației Ronald S. Lauder (*Board of Trustees*), sub președinția **Tovei Ben-Nun Cherbis**. Consiliul (despre a cărui componență am informat într-un număr precedent al revistei noastre) s-a întrunit la Biblioteca Templului Coral, gazdă fiind F.C.E.R.

În calitate de președinte, **Tova Ben-Nun Cherbis** i-a salutat pe cei prezenți și, deoarece Consiliul s-a îmbogățit cu noi membri, i-a rugat pe aceștia să se prezinte iar pe membrii "vechi", să facă aprecieri legate de activitatea Fundației și a Complexului Educațional Lauder-Reut. Membrii Consiliului, între care se află mulți părinți ai elevilor școlii dar și ai foștilor elevi, au fost de părere că procesul de învățământ care se desfășoară în școală este de calitate, că marele avantaj al acestei școli este că nu numai îi învață pe copii ci îi și educă, iar spiritul școlii contribuie la apropierea copiilor, indiferent de religia lor, fiind cel mai bun mijloc de combatere a antisemitismului. S-au făcut referiri la calitatea corpului profesoral și s-a subliniat că învățământul de stat ar putea să preia multe dintre experiențele școlii. Vorbitorii au amintit și performanțele elevilor, atât la diferitele concursuri școlare cât și procentul de sută la sută absolvenți la bacalaureat și o rată înaltă de admitere în universități din străinătate. Ei și-au exprimat de asemenea sprijinul față de obiectivele propuse de Fundație privind activitatea educativă care se desfășoară la școală.

Chiar dacă nu era direct legat de ordinea de zi, **Cristian Diaconescu**, fost ministru de externe și de justiție în mai multe guverne, fost senator, după ce a subliniat importanța activității educative a școlii, a mulțumit și cu acest prilej președintelui F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, președintelui C.E.B., ing. Paul Schwartz, președintelui B'nai B'rith România, ing. José Iacobescu, și E.S. **Avi Millo**, fost ambasador al Israelului în România, pentru sprijinul acordat țării noastre în cancelariile internaționale într-o perioadă dificilă pentru România, netezindu-i drumul către organizațiile occidentale. E.S. **Avi Millo** a arătat că, prin structura și obiectivele sale, Școala Lauder pregătește viitorii lideri ai României, crescuți

din copilărie și adolescență în spiritul prieteniei dintre evrei și neevrei.

Pe ordinea de zi a figurat și activitatea Comitetului Juridic al Consiliului. Aici membrii Comitetului au făcut referiri la existența unor probleme de ordin juridico-birocratic în colaborarea dintre Fundație și Federație, respectiv Fundația "Caritatea", și au cerut F.C.E.R. sprijin pentru găsirea celor mai bune soluții pentru rezolvarea lor. S-a clarificat și faptul că, deși s-a mai înființat o fundație, "Magnam cum Laude", odată cu retragerea lui Ronald S. Lauder din activitatea Fundației care-i poartă numele, situația juridică a acesteia a rămas neschimbată, a precizat **Tova Ben-Nun Cherbis**. S-a scos în evidență și faptul că Fundația oferă burse copiilor din comunitatea evreiască.

Gazdă a evenimentului, președintele F.C.E.R., dr. **Aurel Vainer**, a arătat că în calitate pe care o are, este mândru să susțină, în măsura posibilului, Școala Lauder, căreia trebuie să i se confere o valoare cât mai mare. În ceea ce privește Consiliul Consultativ, dr. A. Vainer a propus ca acesta să se adune cât mai des în sala Bibliotecii Templului, un loc cu tradiție istorică, pentru a dezbate teme importante pentru viitorul școlii, al evreimii și al României. În cadrul procesului educativ ar trebui să fie incluse teme la ordinea zilei, de pildă, să se organizeze mese-rotunde cu elevii privind cele mai importante teme de politică internă și externă, între care cea a extremismului. Vorbitorul a propus ca acest Consiliu (*Board*) să se transforme într-un grup de reflecție, care să abordeze probleme ale lumii reale de care trebuie să fim cât mai aproape. F.C.E.R. va lansa în curând Forumul român de combatere a antisemitismului, la care ar fi binevenit și Consiliul Consultativ. Referindu-se la Fundația "Caritatea", dr. Aurel Vainer a explicat componența și obiectivele ei și a apreciat că a avut o bună colaborare cu Fundația Ronald S. Lauder. Orice problemă care ar exista între cele două părți se poate soluționa prin discuții, a conchis vorbitorul.

În încheiere, prof. **Dan Șandru**, directorul de studii al Complexului Educațional Lauder-Reut, a prezentat activitatea și succesele școlii și ale elevilor din ultimii ani. (E.G.)

ȘTIRI DESPRE Centrele Comunitare Evreiești

JCC BUCUREȘTI

Ducem tradiția mai departe

Reprezentanții a 30 de familii bucureștene s-au strâns pentru a învăța de la Cristian Ezri și Emanuel Pusztai cum să organizeze acasă Sederul de Pesah. În premieră, cursul a fost transmis în direct pentru a permite și membrilor comunităților din afara Bucureștiului să învețe.

La finalul unei seri pline de învățăminte, dar și de voie-bună, participanții au primit toate cele necesare desfășurării

Sederului: mața, farfurie de Seder, Hagada, cupa lui Eliyahu Hanavi.

Programul național „Seder de Pesah la tine acasă” este realizat în parteneriat de Joint România și Federația Comunităților Evreiești din România.

Sederul de Pesah a fost și al copiilor. Cei mici s-au întâlnit la JCC pentru a învăța despre semnificația sărbătorii de Pesah, în cadrul unei seri special create pentru ei. Pe lângă jocuri și concursuri, aceștia au primit mult-așteptata mața cu ciocolată, sosită tocmai din Israel.

Din viitorul apropiat

#Ziua Independenței Statului Israel - 2 Mai, de la ora 17:00

Te invităm să sărbătorim împreună dar și să învățăm ce înseamnă Israel astăzi, care este importanța acestuia în context global dar și pentru noi, ca evrei. Veniți să fim împreună în ziua ce constituie un prilej de bucurie pentru toți evreii, oriunde s-ar afla: Ziua Independenței Statului Israel.

Ți-am pregătit o sărbătoare în stil autentic israelian – grătar și falafel, suveniruri israeliene și un spectacol din care nu pot lipsi artiști sosiți tocmai din Israel, pentru a aniversa alături de evreii bucureșteni.

Până la momentul întâlnirii noastre, vă lăsăm aici o parte din mesajul pe care l-am primit de la Imri, reprezentantul Israelului la Eurovision: „Șalom tuturor membrilor JCC București și tuturor evreilor din România! Sunt Imri și voi reprezenta

Israelul în Concursul Eurovision din acest an, ce se va desfășura la Kiev. Si eu sunt parțial român și vă dedic vouă cântecul meu. Sper să vă placă”.

Cântecul lui Imri, care va reprezenta Israelul la Eurovision, se numește *I feel alive* și poate fi ascultat pe canalul său de YouTube. **ADRIAN GUERON**

JCC IAȘI

Din nou împreună

Urmând o tradiție specifică sărbătorii de Purim, cea de a oferi dulciuri prietenilor și cunoștințelor, la începutul lunii martie 25 de voluntari au participat la proiectul „Mișloah Manot”, organizat de J.D.C., F.C.E.R. și Comunitatea Evreilor din Iași.

Coordonați de directorul JCC Iași, Albert Lozneanu, și de secretarul comu-

nității, Benamina Lozneanu, voluntarii de toate vârstele, împărțiți în echipe, au efectuat vizite pentru a împărți povestea Purimului și pentru a face daruri unor membri vârstnici sau în nevoie ai comunității ieșene. A fost un prilej pentru a cunoaște mai bine problemele reale cu care se confruntă aceștia, dar și un omagiu adus celor ajunși în această etapă a vieții, când sufletul se hrănește mai mult cu amintiri.

Zâmbetele și bucuria de pe chipurile participanților la această acțiune au scos în evidență sentimentul solidarității și apartenenței la Comunitate, ca la o mare și frumoasă familie.

Purim 5777 a fost celebrat în sala „Eminescu” a Grand Hotel Traian. Au împărțit cu noi bucuria sărbătorii oficialități locale, înalți ierarhi, personalități ale vieții culturale și științifice. Formația de muzică klezmer „Nigun” a interpretat în

fața publicului cântece de Purim dar și alte melodii tradiționale, apreciate de cei prezenți prin aplauze prelungite.

La sfârșitul lunii martie, 40 de membri ai comunității ieșene au participat la un eveniment tradițional, așteptat cu nerăbdare: Kabalet și Oneg Șabat.

Atmosfera caldă, revederea prietenilor, cântecele tradiționale și mâncarea delicioasă au transformat, ca de fiecare dată, șederea împreună într-un eveniment special, pe care cei ce cunosc felul în care se celebrează sărbătorile la JCC Iași nu doresc să îl rateze.

ALBERT LOZNEANU

JCC ORADEA

Început de primăvară cu bucurii

La începutul lunii martie, seniorii au preparat tradiționalele humăntășen, pregătindu-se din timp pentru sărbătoarea de Purim. Rabinul Shraya Kav le-a vorbit vârstnicilor despre obiceiurile și tradițiile sărbătorii. Cu ocazia Zilei Internaționale a Femeii, toate doamnelor din generația „de aur” au fost invitate să participe la un prânz servit la restaurantul Capitolium. În ultima jumătate a lunii, generația „de aur” a avut activități practice și culturale. Au participat la întâlnirea cu medicul Carmer Ritter, pentru a afla informații despre alimentație în diabetul zaharat, și la concertul simfonic de la Filarmonica din Oradea, „Festivalul primăverii”.

Și pentru generația de mijloc, martie a fost o lună activă. Aceștia s-au pregătit împreună pentru Purim. Din întâlnirile lor nu au lipsit tradiționalele discuții pe

marginea revistei presei, cu cele mai importante subiecte locale, naționale și internaționale. O surpriză plăcută și un eveniment dezbătut a fost inițiativa familiei Pentek de a planta o magnolie minunată în curtea comunității.

Tinerii au fost și ei cuprinși în varii activități. La începutul lunii martie a fost organizată o mică petrecere în cadrul JCC, pentru serbarea fetelor tinere. În următoarele săptămâni au fost organizate serate de poezie, karaoke și dans și a fost vizionat filmul „The Jazz Singer”, toate în cadrul JCC Oradea.

Copiii au avut și ei multe responsabilități. Au pregătit costumele pentru Purim și au învățat, alături de profesoara Paul Ildiko, despre tradițiile și obiceiurile de Purim dar și cuvinte din limba ebraică ce au legătură cu această sărbătoare. De asemenea, la Mișloah Manot au participat peste 40 de voluntari de toate vârstele, care au ajutat la împărțirea pachetelor. Un oaspete special, rabinul Ytzak din Canada, a participat alături de membrii comunității la Oneg Șabat.

Luna s-a încheiat tot cu o festivitate, mai exact cu sărbătorirea persoanelor

născute în luna martie și cu plecarea participanților la Bereshit 14, la Băcau.

Purimul orădean

Programul de Purim, care s-a bucurat de prezența a peste 200 de participanți, a debutat cu citirea Cărții Esterei în Sinagoga Mică din Oradea, urmat de tradiționalul carnaval în sala de festivități din incinta comunității.

„Acum 2300 de ani, în vechea Persie a avut loc o tentativă de a distruge acest popor în totalitate și, cu ajutorul Creatorului, poporul evreu a scăpat”, a amintit Felix Koppelman, președintele Comunității Evreilor din Oradea. Conform tradiției, triumful asupra sorții trebuie sărbătorit prin festivități cât mai colorate, cu multe cântece, dansuri și un carnaval al măștilor și costumelor. „S-a introdus ca o poruncă de a serba acest eveniment într-un mod cât se poate de vesel, pentru a demonstra că speranță există pentru oricine”, a spus Felix Koppelman.

Prezentarea evenimentului a aparținut actorilor profesioniști Richard Balint, Alina Leonte și Andrian Locovei, de la Teatrul

Regina Maria din Oradea. Momentele artistice au fost susținute de corul „Gyuri Vilan”, de Hakeshet Klezmer Band și de formația de dansuri israeliene „Or Neurim”. O apariție deosebită a fost cea a lui Astrid Muthu, care a interpretat două melodii. De asemenea, au impresionat publicul Ana Cecilia Bucevski, la pian, și Ferencz Istvan, la vioară, elev în clasa a II-a la Liceul de Arte Oradea, pregătit de prof. Anita Lupșa. Ferencz Istvan a fost acompaniat la pian de prof. Mercedes Ferencz. Un moment de surpriză și de amuzament a fost acela în care Alexandra Chelu a invitat actorii și spectatorii la dans, pe scenă, alături de dansatoarele trupei „Or Neurim”, spre bucuria și încântarea celor prezenți.

Programul s-a încheiat cu un concurs al costumelor, toți cei îmbrăcați adecvat pentru carnaval luptându-se pentru titlul de Miss și Mister Purim. Au fost, desigur, și premii: bilete la film și la teatru, dar și la grădina zoologică pentru copii. Premiul cel mare a fost o invitație la restaurantul ritual.

**ANA MIRUNA ZAHARIE
DOINA BUMBU**

JCC TIMIȘOARA

Șabat de tineret

Fiind a cincea oară, putem spune că este deja o tradiție ca studenții din programul *Entwine* al JDC să vină pentru trei zile de voluntariat și schimb de experiență la Timișoara. Luna martie a fost dedicată, în fiecare an, acestui frumos proiect, care reprezintă un aer de întinerire pentru întreaga comunitate. De această dată, din inițiativa directorului JDC pentru România și țările fostei Iugoslavii, Israel

Sabag, a avut loc un Șabat în care celor 14 studenți din Washington li s-au alăturat tineri din Serbia și din România. Dincolo de implicarea comunității locale, programul Șabatului a fost realizat de Rebeca Barnea, Ery Părvulescu, Sofia Nagy și Liviu Gordea. Momentul cel mai impresionant a fost, probabil, seara de Șabat din Sinagoga Cetate, ce va fi renovată, și Oneg Șabatul care a urmat, cu peste 120 de participanți. Acesta a fost un moment cu totul special, oficiat de rabinul Zvika Kfir. La fel și Havdalah, la care au cântat Nikola Salacanian, din Serbia, Iulia Moldovan, din Timișoara, la harpă și tineri din S.U.A.: a fost un real succes. Tinerii americani au vizitat vârstnici supraviețuitori ai Holocaustului și au

stat în preajma participanților la programul pentru vârstnici, care se desfășoară de trei ori pe săptămână. Turul orașului, asigurat și de această dată de arhitectul Gabriel Szekely, a fost un prilej de a cunoaște traseele unei comunități care odinioară număra 13.000 de membri. Cu siguranță, pentru evreii din România de azi asemenea programe sunt esențiale, ele fiind șansa unei experiențe evreiești mai ample, care arată diversitatea în care poate fi exprimat și trăit iudaismul în zilele noastre.

Printre fotografii și amintiri

După atractive sesiuni despre cafea și ciocolată, în luna martie, Andreea Dobra

i-a invitat pe participanții de vârstă medie să revadă fotografii din colecția comunității. A fost o ocazie de a rememora momente-cheie din istoria mai veche și mai nouă a comunității și pentru participanți posibilitatea de a privi, când cu nostalgie când cu zâmbete, la propria imagine din trecut. **L.F.**

JCC BUCUREȘTI
Str. Popa Soare 18
Telefon: 021.320.26.08
E-mail: bucuresti@jcc.ro
www.jcc.ro

JCC IAȘI
Str. Elena Doamna 15
Telefon: 023.231.37.11
www.facebook.com/groups/jcciasi

JCC ORADEA
Str. Mihai Viteazu 4
Telefon: 025.943.48.43
www.facebook.com/JccOradeaEvenimente

JCC TIMIȘOARA
Str. Gh. Lazăr 5
Telefon: 025.620.16.98
Pagină coordonată de
GEORGE GILEA

„Empatia – condiție a comunicării”

Interviu cu directorul DASM, dr. Mona Bejan

Oriunde s-au așezat, în cei 2000 de ani de Galut, evreii au avut grijă să-și construiască o sinagogă, o școală, un cămin pentru cei în nevoie. Fără aceste instituții, comunitatea era/ este de neconceput. Serviciile de asistență socială au căpătat o pondere specială după Holocaust, din cauza traumelor fizice și psihice ale supraviețuitorilor. În comunitatea noastră postbelică, din anii comunismului, mai ales, s-a adăugat penuria de hrană, căldură, lumină, ceea ce a făcut din Departamentul de Asistență Socială și Medicală (DASM) un pivot al vieții comunitare. Nici prezentul obștii nu-i scutit de probleme: să-ți îngrijești sănătatea, să lupți cu singurătatea, cu neputința. După economiști – David Bănescu z.l., Gulyas Attila, ingineri, Nilu Aronovici, care au condus în ultimul sfert de veac DASM, responsabilitatea revine azi unui medic: dr. Mona Bejan.

– Începutul?

– Mai, 2004. Căutam o slujbă. Au zisem de Căminul „Rosen”. M-am dus pentru interviu la directorul Centrului de Ajutor Medical (C.Aj.M) al Federației, dr. Alexandru Elias. „Locurile sunt ocupate, mi-a spus, dar o să vorbesc cu domnul Aronovici, poate-ți găsim un post de coordonator medical pentru provincie”. Am mers împreună la DASM. Am intrat în biroul în care ne aflăm acum. O atmosferă atât de caldă... „Uite, îți oferim postul”, m-a anunțat domnul Aronovici, după o scurtă deliberare. „O să trebuiască să mergi mult în comunitățile din țară. Mai e ceva: te rog să-mi promiți că, un an de zile, nu pleci de la noi”. Au trecut de atunci 13 ani.

– Întâlnire providențială?

– Da. Dr. Elias mi-a schimbat traiectoria existenței: am venit să lucrez ca medic, am devenit coordonator medical. Cu el am făcut primii pași. De la el am învățat că nu poți realiza nimic dacă n-ai echipă. Mi-a fost nu doar șef, ci și sfătuitor, prieten. Mi-a fost și-mi este model. În 2006 am preluat conducerea C.Aj.M. În 2013 – funcția de director adjunct, din 2016 – pe cea de director al DASM; o răspundere mai mare, care-ți cere să te adaptezi

zilnic imprevizibilului și să găsești forța de a identifica, în limita posibilului, soluții pentru fiecare caz.

– Obstacole?

– Mai curând, stimuli de învățare permanentă. Spre exemplu, anul acesta, ca să primească serviciile oferite prin *Claims Conference*, asistații trebuie să facă do- vada că au apelat mai întâi la serviciile publice de același tip cu al celor acordate de DASM.

Interferențe literatură-muzică la TES

La 17 martie 2017, scena Teatrului Evreiesc de Stat a găzduit concertul „Trandafirul Sionului”, cu Liat Farris Twain în calitate de solistă vocală, acompaniată la pian de Irina Barbu. Actrițele Mirela Nicolau și Alina Tomi au oferit explicații preliminare fiecăreia dintre baladele de limbă idiș, ladino și ebraică. Grupate tematic, piesele au ilustrat câteva dintre ipostazele posibile ale sentimentului iubirii: fiorul religios al începutului unei povești de dragoste; iubirea maritală, neclintită după mulți ani; iubirea neîmplinită, dată de asimetria socială; iubirea părintească, ocrotitoare; iubirea față de patria pierdută (interiorizarea atașamentului față de Ierusalim). Dintre autorii ale căror poeme cantabile au fost aduse în atenția publicului îi menționăm pe Nathan Alterman, Haim Nahman Bialik, Nathan Zach și Alexander Penn. (C.B.)

Mișloah Manot la București, un mare succes

– Stil de lucru?

– La Congresul al III-lea al F.C.E.R., președintele Federației, dr. Aurel Vainer, vorbește de continuitate prin schimbare, concept pe care l-am aplicat în modul de funcționare al DASM. Atât directorul adjunct, cât și directorul administrativ de la Căminul „Rosen”, Andra Ticu și Alexandru Pavel, vin din sistem. Le-am dat posibilitatea să-și valorifice potențialul organizatoric. Andra Ticu coordonează personalul medical, de îngrijire, activitățile de socializare. Alexandru Pavel supervizează, cu bune rezultate, activitatea de marketing în afara comunității, pentru cei interesați de o internare în cămin, la etajul II. I-am încredințat Irinei Mihai conducerea compartimentului de asistență socială și medicală pentru provincie. Irina lucrează, de asemenea, în respectivul compartiment. C.Aj.M. este condus acum de dr. Isabela Udrea, medic stomatolog, de mulți ani la Centru. Promovări incitând ambiția fiecăruia, cum a procedat dr. Aurel Vainer când mi-a propus postul de director al DASM: „Veți fi prima femeie la conducerea departamentului. Vă simțiți în stare?”. E o mare răspundere. Sunt multe lucruri de învățat. Te deprinzi, te perfecționezi cu timpul. Din

nu, am avut noroc de sprijin.

– Din partea cui?

– A președintelui, a vicepreședintelui și a secretarului general al F.C.E.R. Vicepreședintele Ovidiu Bănescu, care ne coordonează activitatea, are o receptivitate specială pentru problemele noastre. Cum știți, tatăl lui a fost director al DASM. Directorul Joint - România, Israel Sabag, este în continuare un foarte important sfătuitor și prieten, DASM fiind una dintre verigile de legătură între Joint și Federație. Alocațiile de la *Claims Conference* ne vin prin intermediul Joint-ului. Avem o bună colaborare cu conducerea AERVH, dr. Liviu Beris, Israel Tanner, Otto Fülöp.

– O comparație între asistența la domiciliu și cea din cămin?

– Sunt modalități diferite de sprijin. Asistații la domiciliu, vârstnici, de cele mai multe ori singuri, au nevoie de ajutor gospodăresc, medical – decontări pentru operații, tratamente, medicamente -, primesc tichete pentru hrană. Totul, în funcție de categoriile în care se încadrează și de fondurile DASM din alocații. Anul trecut a fost ultimul în care am primit de la *Claims Conference* donații din fondul SO (*Successor Organization*). Anul acesta va

fi ultimul în care primim alocații din fondul SW (*Swiss Bank/ Looted Assets*) pentru supraviețuitorii Holocaustului. Au venit și vor veni, însă, în continuare, din câte știu, alocații din fondul GG (*German Government*). La cămin se pune un accent mai mare pe comportament față de rezidenți, grad de comunicare. Căminul este și gazda multor evenimente socio-culturale. De pildă, în cadrul proiectului „Îmbătrânirea activă – realitate sau deziderat”, a fost organizat un simpozion cu participarea unor rezidenți activi, medici, asistenți sociali și medicali. Dr. Aurel Vainer a dezvelit placa memorială Medi Wechsler Dinu, a vorbit despre personalitatea artistei. Cei 21 de invitați din sfera serviciilor sociale din afara comunității au vizitat atelierul de art-terapie, cluburile de ergoterapie și bucate evreiești, centrul de kinetoterapie, biblioteca, sala de computere. Un reporter TV de la *Antena 1* l-a intervievat cel mai bătrân *blogger* din România, Pompiliu Sterian. Justin Șaler a vorbit despre emisiunea „Povești de viață”, realizată la Radio Șalom.

– „Secretul” comunicării?

– Empatia. Să ai răbdare să-ți ascuți pe oameni, să le explici regulile finanțatorilor: *Claims Conference*, Joint, F.C.E.R. prin Fundația „Caritatea”.

– Training-uri în asistență socială?

– Sunt vitale. Recent, am organizat și am participat la seminarul anual de informare și instruire a personalului social și medical al DASM la CIR „Be' Yahad” – Cristian. Cursanți – 45 de asistenți sociali/ responsabili cu asistența din 22 de comunități, patru asistenți medicali, un medic, opt președinți, un vicepreședinte de comunitate, șefii compartimentelor de asistență socială din București și provincie. Ni s-au alăturat vicepreședintele F.C.E.R., ec. Ovidiu Bănescu și directorul Joint-România, Israel Sabag.

– Voluntariat?

– Au devenit obișnuite vizitele voluntarilor de la JCC și BBR la Căminul „Rosen”. Un record – recenta acțiune în țară, *Mișloah Manot*: 300 de voluntari, președinți de comunități, directori de JCC-uri din 17 comunități au dăruit asistaților la domiciliu pachete cu alimente și *humantașen*. Programul a fost organizat de DASM, împreună cu Joint, JCC-uri din țară, F.C.E.R., președinți de comunități. Directorul Joint pentru România, Israel Sabag, a avut un rol important în inițierea și derularea lui.

– Cheia succesului?

– Înțelegerea oamenilor, simțul umorului, flexibilitatea.

IULIA DELEANU

Medici israelieni au operat în România copii cu boli de inimă congenitale

La sfârșitul lui martie, peste 20 de chirurghi israelieni, asistenți, tehnicieni și voluntari din organizația „Save a Child's Heart” au efectuat intervenții chirurgicale pe cord la spitalul de copii „Grigore Alexandrescu”, în colaborare cu echipele de medici români, a informat Agerpres. Au fost operați cinci copii și consultați alți 30.

„Save a Child's Heart” este o organizație internațională, înființată în 1999 la Toronto iar baza ei de activitate se află în Israel. Fundația este destinată să sprijine efectuarea de operații în țările în curs de dezvoltare sau în țări în care tehnicile medicale pentru astfel de intervenții nu sunt suficiente de dezvoltate. În afara operațiilor efective, se realizează și programe de *training* și specializare în domeniu. Până în prezent, „Save a Child's Heart” a salvat peste 4.000 de copii cu vârste între 0 și 18 ani, care sufereau de afecțiuni congenitale ale inimii. Intervențiile se realizează fie în Israel, la Centrul Medical Wolfson din Holon, fie în spitale din străinătate unde se deplasează o echipă.

„Medicii au venit la spitalul Grigore Alexandrescu să opereze copiii cu probleme. Cred că toți fac un lucru foarte bun și ar trebui să continue așa”, a declarat E.S. Tamar Samash, ambasadoarea Israelului în România.

Șeful echipei de medici israelieni este dr. Ilan Cohen, director adjunct al unității de urgență pediatrică din Centrul de la Holon. El participă la toate deplasările în străinătate ale echipei. A servit în armata israeliană ca militar combatant și ca medic. Dr. Ilan Cohen este de origine română, familia tatălui fiind originară din Galați și a mamei, din Dorohoi. În timpul celui de-al doilea război mondial, mama a fost deportată în Transnistria. Au emigrat

cu toții în Israel în 1959, iar doctorul Ilan Cohen s-a născut acolo.

Împreună cu alți membri ai echipei, dr. Ilan Cohen a participat la o slujbă de vineri seara la Templul Coral. „Am fost foarte emoționat când am văzut în sinagogă memoriale dedicate comunităților din Dorohoi și Transnistria, fiindcă ele se leagă strâns de istoria familiei mele”, a declarat dr. Cohen. (M.O.)

„Bucuria de a nu fi perfectă”

– lansarea cărții de Riri Sylvia Manor la București –

„Lansările de carte, la noi, sunt un fel de dezbatere”, remarca președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, moderatorul matineului duminical dedicat memoriilor

lui Riri Sylvia Manor, recent apărute la Humanitas. Au confirmat-o Bedros Horasangian, Felicia Waldman, Răzvan Voncu. Au fost întrebări, mărturisiri stârnite de epocile comune de viață, solicitări de continuare a memoriilor, cu accent pe experiențele profesionale ale autoarei, prof. dr. în neuro-oftalmologie, fondatoarea primei facultăți în domeniu din Israel. Plecată din țară în 1959, Riri Manor a revenit în România după '90, ajutând la recăpătarea vederii multor pacienți români. Om de știință și literat, scriind în ebraică și română, cucerind lauri pentru merite științifice și literare, autoarea se bucură de atenția criticii și a cititorilor de limbă ebraică, română, mai recent, franceză (prin volumul „Bariolée”, tradus de regretata Irina Mavrodin).

Evenimentul, organizat de F.C.E.R. și C.E.B. la Sinagoga Mare din Capitală, a fost deschis de directorul adjunct al Departamentului Cultură, Artă, Media al F.C.E.R., Robert Schorr, în prezența liderilor F.C.E.R., C.E.B., BBR, AERVH și a unor oaspeți israelieni.

Pornind de la perenitatea salutului israelian Șalom, dr. Aurel Vainer a arătat importanța locului în care vedem lumina zilei, unul dintre „personajele centrale” ale cărții, Craiova, orașul înaintașilor, pe linie maternă, ai protagonistei, stârnindu-i amintiri din Ștefăneștiul natal. A existat un declic legat de fostul ambasador al României în Israel, Iulian Bituleanu, prezent în carte. Au fost subliniate „impecabila limbă română mânărită” de autoare, „jocul cu anii”. Cartea este un argument forte împotriva calomniei antisemite, „evreii au adus comunismul”, nu doar din perspectiva autoarei, descendentă a unei familii burghize care nu avea cum să adere la tiparele comuniste, dar și din reacțiile

altor *olimi*. Tansanu, fost ilegalist, trimis de partid în Israel pentru a propovădui comunismul, declară: „prefer să lucrez la șosele, dar să nu mai aud de comunism”; poziție generală a așa-zisilor „simpatizanți” din România, trimiși de CDE în același scop, cu aceleași rezultate.

O caracterizare de Felicia Waldman: „poezie în proză”, tinerețea mirării, carte construită „cinematic”, „istorie trăită cu inima”, „puzzle în care nu există timp”, „poveste a maturizării unei fetițe” în vârtejul unor „realități traumatice din două epoci de răscruce din istoria României”, cronică a Israelului, începând din anii '60, „când țara era în construcție”, și a dificultăților dezdăcinării. „Pentru Riri Manor, România rămâne un *acasă* [...]. Atunci când s-a putut, Riri și-a creat un nou *acasă* în noua Românie”. Evreitatea se face simțită prin abundența întrebărilor: „Nu există pagină fără întrebări, uneori retorice, alteori de-a dreptul filozofice, cele mai multe, însă, lăsate fără răspuns”. Cartea „invită la o regândire serioasă a unei lumi azi dispărute, dar care a lăsat urme adânci”.

Scriitorul Bedros Horasangian s-a referit la cartea scriitoarei Riri Sylvia Manor, căreia îi confirmă „maturitatea literară”. „Este o frescă mai mult sau mai puțin plină de metafore. A combinat amintiri din copilărie, de la maturitate, de pe parcursul unei vieți fracturate de evenimentele proprii sale vieți, transpuse într-o carte unitară. Este o carte tonică”. În opinia vorbitorului, cea mai importantă poveste din carte este episodul relației cu cea pe care autoarea o considera a doua mamă, Matilda Tansanu, dar și fresca realistă a unei perioade complexe și delicate din istoria comunității, cât și a României, prin vocea „unui om care trăiește pe cont propriu”. De asemenea, el a remarcat abilitatea de a îmbina istorii personale într-o manieră lucidă și individuală. „Este un mesaj bun și folositor. O carte ca asta este bineve-

nită și cred că va fi un *bestseller* și în România”.

Conf. univ. dr. Răzvan Voncu a afirmat că volumul lansat va rămâne fără îndoială „una dintre revelațiile și cele mai interesante cărți de proză ale anului 2016”. Volumul suscită interes, potrivit vorbitorului, deoarece poate fi înțeles într-o dublă ipostază – cea de volum de memorii, prin care autoarea își redescoperă și povestește viața, și cea de volum documentar, prin prisma cărui poți desluși siluete ale destinului comunității evreiești din România. „Întoarcerea la literatură a însemnat întoarcerea acasă, la cele două case pe care le are, cea de aici și cea din Israel. Riri a făcut un roman din memoriile ei, pentru că ea se analizează pe sine și totodată analizează istoria prin care a trecut”. Volumul aduce în discuție și problematica Holocaustului, văzut prin ochii autoarei, peste care a trecut „cu un amestec evreiesc-romănesc de umor, de inteligență și de optimism”, a conchis criticul literar.

Mulțumind tuturor, Riri Manor a vorbit despre tăcerile față de copii ale supraviețuitorilor genocidului armean, ale supraviețuitorilor Holocaustului și recuperări prin „Cartea șoaptelor”, de Varujan Vosganian, și prin prezentul volum. I-a creionat geneza: fișări, apoi opinia lui Aharon Appelfeld – „nu trebuie să fișezi, trebuie să scrii ceea ce simți” – nucleul memoriilor fiind nevoia de a-și limpezi relațiile cu mama sa. A punctat închiderea cercului, care înseamnă pentru ea Sinagoga Mare: lăcașul de cult în care rabinul sionist David Șafran a dat *hupa kedușa* unor tineri care se pregăteau de Alia și locul actualei lansări. Dintre pasajele citite, memorabil este fragmentul despre educația antisemită și aberațiile ei.

Duo de Blériot și *Capriciul nr. 2* de Wieniawski, interpretate de elevii de la Colegiul Național „Dinu Lipatti” din Capitală, Ștefan Aprodu și Dragoș Rușanu, pregătiți de prof. Magdalena Ursu, sponsorizați de Fundația „Sternin”, talente descoperite de Iancu Țucărman, au prelungit cuvântul prin muzică.

IULIA DELEANU
DAN DRUȚĂ

trece prin Biblie”.

În completarea acestei idei, Francisca Băltăceanu a amintit oratoriile Patimile (Passion) după Matei și Ioan, compuse de J.S. Bach, arătând lacunele unui om în cunoaștere și înțelegere, în absența lecturii Bibliei. Discutând despre primele contacte, datând din copilărie, cu această carte, vorbitoarea a delimitat componenta formală, rigidă – frecventarea liturghiei împreună cu mama, obligativitatea rugăciunilor de dimineață și de seară – de pătrunderea cu sensibilitate în substanța textului, prin lecturi solitare, care i-au dat sentimentul unui spațiu în care merită să te întorci. Referindu-se la armonizarea celor două părți, Vechiul și Noul Testament, prof. Băltăceanu a identificat Toră cu o carte extrem de lucidă, care privilegiază relația interpersonală în care Dumnezeu intră cu omul; El își respectă interlocutorul și, ca un pedagog răbdător, îl ia pe om

din punctul în care se află și îl duce un pas mai departe, pe o treaptă superioară a spiritului. Monoteismul este explicat în Toră în termenii monogamiei, iar dictonul veterotestamentar „Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte” a fost interpretat de vorbitoarea ca introducere a principiului de proporționalitate a pedepsei, de restrângere a violențelor arbitrare. Mesajul subliniat de prof. Băltăceanu a fost acela de a ne „împrieteni cu textul” biblic și de a ne întoarce periodic la el, fără a vrea să înțelegem totul deodată.

Bogdan Tătaru-Cazaban a punctat câteva dintre posibilele metode de studiu al Bibliei (cultural-istorică, spiritual-existențială), a detaliat segmentele novotestamentare de care se simte apropiat sufletește și a încheiat prin comentarea unor fragmente din „Confesiunile” Sf. Augustin.

CLAUDIA BOSOI

Poveste de dragoste

Dacă privești fotografia soților Edith și Zigmund (Zigu) Tauberg, de pe coperta a IV-a a cărții lui, înțelegi de ce Liana, fiica lor, a adunat poeziile: e tot ceea ce tatăl ei și ea au simțit nevoia să ne spună după ce Edith s-a sfârșit.

Fotograful (Liana, probabil) i-a prins într-una din verile trecute, cu Templul Coral reînnoit în fundal. Zigu o ține ocrotitor de după umeri. Edith zâmbește abia perceptibil, simțindu-se apărută. Dacă s-ar face un concurs de fotografie despre imaginea dragostei, poate că fotografia asta s-ar clasa printre finaliste. „M-am simțit iubită și ocrotită de minunații mei părinți, pe care am avut norocul să-i am alături mai mult de-o jumătate de veac”, scrie Liana în prefață, alături de poezia proprie dedicată mamei, „Focul”. „Suflete curate” povestesc despre iubire, mereu altfel, mereu aceeași, bucurii mărunte, fără de care „Păsările de vis”, „Ursa Mare” n-ar ființa. Lumina continuă și după... „De dragoste”, i-au zis.

Mai potrivit nu se putea. (I.D.)

„O vizită în Palestina”*

Recenta carte a lui G. Mosari îmbină memorialistica cu proza de călătorie, specialitatea „cu sare și piper” a autorului. Este o carte dedicată memoriei tatălui său, în care schițează eliptic – dominantă stilistică – povestea a două generații de evrei români, sub dictatura antonesciană și în totalitarism, trăitori azi în Israel, fără a-și uita țara de baștină, limba de-acasă apropiindu-i de români întâlniți în atâtea călătorii. Prima povestire reface scene din viața unui sionist, tatăl autorului, care în '40, când războiul bătea la ușă, vizitează Palestina sub mandat britanic, în perspectiva stabilirii în țara strămoșilor. Tatăl se întoarce și familia depune acte de plecare. Oprită atunci, fiindcă începuse războiul, ea avea să reușească abia peste decenii. Nu și pentru cel rămas să odihnească în cimitirul din Bačaul natal. Sensibilitatea, ironia, „nervul” reportericesc, constante ale scrierilor sale, se regăsesc și-n „Vizită...” Ceea ce dă savoare schițelor de călătorie sunt ironia subțire, bunul-gust, buna-cuviință, oriunde „se petrece acțiunea”: în Madeira, Sicilia, Malta sau Creta. Povestirea care încheie cartea e tot memorialistică: „Bucureștiiul iubit”, văzut prima dată la 18 ani, când venise să-și scoată tatăl din spital; în '53, la Festivalul Mondial al Tineretului; în '89, puțin înainte de revoluție; cu copiii și nepoții după '90; acum 7-8 ani, când la Teatrul „Tănase” și-a lansat cartea „Întâmplări cu mari actori români”. (I.D.)

* G. Mosari, „O vizită în Palestina”, Editura Familia, Israel, 2017

„Biblia, o carte cât lumea”: dialog cu Francisca Băltăceanu

La 22 martie 2017, librăria Humanitas Cișmigiu a găzduit prima ediție a emisiunii „Cărțile care ne-au făcut oameni”, realizată de criticul literar Dan C. Mihăilescu, avându-i ca invitați pe prof. univ. dr. Francisca Băltăceanu, specialist în filologie clasică și ebraică în cadrul Facultății de Litere a Universității din București, și pe Bogdan Tătaru-Cazaban, istoric al religiilor și fost ambasador extraordinar și plenipotențiar al României pe lângă Sfântul Scaun.

Introducerea în tema dialogului – „Biblia, o carte cât lumea” – a fost făcută de Dan C. Mihăilescu, ideea în jurul căreia s-a concentrat discursul fiind aceea a rolului cultural pe care Biblia îl deține în viața omului, de netăgăduit, indiferent de (in)existența sentimentului religios: „Este o carte fără de care, ateu perfect dacă ești, nu poți să mergi în lume, pentru că fără ea nu știi istorie, nu știi să te descurci într-o expoziție; deci istoria picturii, a sculpturii, a arhitecturii, a tuturor artelor, a filosofiei, a ideilor, a mentalităților, a formelor sociale, a formelor politice – totul

Cercetare de teren în Republica Moldova

La începutul lunii martie, Adrian Cioflâncă, directorul CSIER, a realizat o cercetare de teren în Republica Moldova, în vederea identificării unor martori ai masacrelor antisemite din vara anului 1941 și a unor gropi comune, marcate sau nemarcate.

Pe parcursul cercetării în statul vecin, trimisul Federației Comunităților Evreiești din România a contactat mai mulți reprezentanți ai organizațiilor evreiești din Republica Moldova și a vizitat monumente dedicate memoriei victimelor Holocaustului din Chișinău. Astfel, pe Calea Orheiului se găsește Monumentul dedicat Victimelor Fascismului, care a

Monumentul Victimelor Fascismului de la Chișinău (Calea Orheiului)

fost restaurat recent (în mai 2015) cu finanțarea unor sponsori.

Pe strada Ierusalim se află Monumentul dedicat Victimelor Ghetoului din

Monumentul Victimelor Ghetoului, de la Chișinău (str. Ierusalim)

Chișinău.

Împreună cu Eugenia Pogor, de la Europa Liberă Chișinău, și alți doi voluntari, Adrian Cioflâncă a vizitat mai multe zone în care, conform documentelor din arhivele românești, au avut loc masacre în 1941.

Cu sprijinul lui Izidor Mundrean, responsabil al Cimitirului Evreiesc din Orhei, echipa a făcut fotografii în Cimitirul Evreiesc din Orhei, unde există mai multe gropi comune și monumente dedicate victimelor evreiești ale masacrelor din zona Orhei. Apoi, tot la indicațiile lui Izidor Mundrean, s-a deplasat la marginea orașului, unde, într-o râpă aflată pe locul

Gropile comune din Cimitirul Evreiesc din Orhei

Cariera de piatră din Slobozia Doamnei unde au fost uciși în iulie 1941 evrei din Orhei

carierei de piatră din Slobozia Doamnei, se găsește locul în care au fost uciși, în vara anului 1941, câteva sute de evrei. Locul a fost marcat pe GPS.

Explorarea a continuat și în comuna Pepenii, unde a avut loc unul dintre cele mai terifiante masacre din Basarabia. În jur de 300 de evrei din comună au fost adunați în clădirea Primăriei și școlii din localitate, după care au fost masacrați de jandarmi români, conduși de Ion Botez, și de țărani din Pepenii. Cu ajutorul lui Ilie Onceanu, cercetătorii au identificat în Pepenii un bătrân, Gheorghe Miron, care știe foarte multe detalii despre masacrul și astfel au fost conduși la locul unde s-a produs crima. Primăria și școala au fost dărâmate, acum fiind teren viran. În zonă a fost ridicat un monument în memoria victimelor. O direcție de explorare este și cariera de piatră de lângă satul Pepenii, unde au fost duși cu căruțele morții de la școală.

Cu sprijinul Muzeului Memorial al Holocaustului, echipa de cercetare are acces la informații privind procesele postbelice împotriva criminalilor de război.

Pe 6 martie, Adrian Cioflâncă a avut o întrevvedere, la Ambasada României din Chișinău, cu Excelența Sa dl. Ambasador Daniel Ioniță, care și-a exprimat interesul pentru acest proiect.

Documentarea a vizat și raionul Telenești, unde au avut loc, tot în vara anului 1941, mai multe masacre (la Ivesți, Budăi, Telenești etc). Noie Rotaru a scris o carte despre crimele în masă pe baza documentației de la Yad Vashem. În legătură cu aceste masacre există dosare noi, necercetate, la CNSAS.

Fosta gară din Ghidighici

Pe 6 martie a avut loc o ultimă deplasare la Ghidighici, unde au fost uciși peste 300 de evrei în august 1941. Echipa a identificat și fotografiat locația vechii gări și, în discuții cu primarul localității, a aflat locul în care s-a produs masacrul. Urmează ca acest loc să fie vizitat pentru a lua coordonatele GPS. (ANDREA TOMA)

MĂRTURII FOTOGRAFICE

Arheologia vizuală a magazinelor evreiești din strada Lipscani

Există un interes real și chiar și o piață a istoriei Bucureștiului vechi, în special pentru perioada interbelică, ca o privire a unui trecut idealizat ce se referă mai mult la imaginile centrale (în special Calea Victoriei) și mai puțin la periferie.

Ceea ce se remarcă, în general, referitor la cărțile legate de istoria Bucureștiului este că foștii locuitori evrei lipsesc, cu foarte puține excepții, din memoria colectivă, lucru cauzat probabil de pierderea memoriei acestei „geografii umane” în urma emigrărilor și a demolărilor. În ultima vreme micile istorii ale Bucureștiului revin la suprafață, fie că este vorba de Bucureștiul albanez (A. Majuru, 2002), evreiesc (F. Waldman și A. Tudorancea Ciuciu, 2011, 2016), maghiar (H. Hencz, 2013), grecesc (G. Filitti, 2013), evocând familii celebre, străzi, povești uitate. Este o reîncercare de rememorare și redesenare a unui București cosmopolit. Ceea ce poate fi interesant pentru istorici și pasionații de istoria orașului este reconstrucția virtuală a unei străzi, Lipscani în cazul de față, folosind precum un arheolog ca straturi temporale reclamele și cărțile poștale datate pentru a demonstra dinamica comercială a locului. O bază de date formată din diferite imagini recompun virtual strada, vitrinele și specificul magazinelor evreiești (A. Ciuciu, Coduri vizuale, Hasefer, 2013) care se încadrează în specificul de comerț de haine și preponderent haine de damă (de la orientul *Hanul cu tei* până la magazine moderne precum *La papagal* – Albert S. Farchy, *La orașul Lyon* – Herman Weismann, *Paris Chic* – Amalia Zucherman, *Au monde élégant* – Moritz Schnirer, *Ville de Nice* – Katz Grunberg, *Trés parisien* – Jacques Benaroyo sau casa de modă *Au bon goût* – Al. Ascher etc.)

O zonă de studiu greu de documentat este firma pictată, dar și interiorul sau vitrina magazinului – foarte importantă pentru zonă și perioada temporală. În mediul virtual, pe blogul www.deieri-deazi.blogspot.ro regăsim imagini surprinse în 1932 la un concurs de vitrine ale unor magazine din centrul Bucureștiului, inițiat și documentat de *Realitatea*

Ilustrată (în 3 numere consecutive), care ne arată o lume comercială vibrantă, modernă și modernistă.

Un alt lucru mai puțin evident pentru un privitor nevizat este că multe dintre aceste magazine *glamour* din centrul Bucureștiului aveau proprietari evrei. Găsim aici vitrina celebrului magazin *La papagal* (strada Lipscani) – care apare în anii 1940 și în imaginile fotografului Willy Pragher, *Izbânda* (strada Bărăției), devastat în timpul rebeliunii legionare din ianuarie 1941, sau magazinul de jucării *Lindenberg* (strada Smârdan) – ilustrat la începutul anilor 1930 și de imaginile fotografului Iosif Berman.

Arta aranjării vitrinelor a fost din păcate puternic afectată de lipsa de considerație față de client în timpul comunismului, iar strada de astăzi se îndepărtează de tradiția lipscănească...

ANCA TUDORANCEA

Filmul „Țara moartă”, sub lupă

În cadrul festivalului de film *One World Romania 2017* (13-19 martie 2017) a avut loc o viziune a documentarului regizat de Radu Jude „Țara moartă”. Este vorba de un film experimental care prezintă fotografii inedite din colecția fotografului Costică Acsinte. Fotografii, care surprind scene din viața privată sau socială, au fost contrapuse unui fond sonor în care au fost inserate fragmente din *Jurnalul* lui Emil Dorian, privind ascensiunea antisemitismului în

România și atrocitățile din timpul Holocaustului, înregistrări cu discursuri ale liderilor antisemite și cu buletine de știri cu o notă propagandistică.

Proiecția a avut loc la Cinema Muzeul Țăranului Român. Prezentarea filmului a fost urmată de dezbateri la care au participat Radu Jude, criticul de film Andrei Gorzo, istoricul Adrian Cioflâncă, iar discuția a fost moderată de Mona Nicoară, din partea Festivalului *One World Romania*. (A.T.)

„Closer to the Moon”. Când realitatea devine o dublă ficțiune

În 2014, regizorul Nae Caranfil realizează filmul „Closer to the Moon”, al cărui subiect a fost inspirat din așa-numitul „mare jaf comunist” din România. În vara lui 1959, un grup de foști ilegaliști evrei a jefuit o mașină care transporta bani ai Băncii Naționale. Până la urmă sunt prinși, condamnați și, cu o singură excepție – o femeie din grup – sunt executați. Înainte de execuție, condamnații au acceptat să apară într-un film făcut de Securitate, „Reconstituirea”, în care sunt prezentate jaful și procesul. Marele semn de întrebare, la care răspunsul nu a apărut nici până în ziua de azi, este ce a motivat acel act, apreciat ca netipic pentru persoanele care au luat parte la el. Subiectul a servit ca temă pentru mai multe filme documentare, iar Nae Caranfil, care a cunoscut sinopsisul filmului documentar al lui Alexandru Solomon, a văzut în el o sursă excelentă pentru un film artistic. „Nu este o reconstituire a evenimentului, ci m-am inspirat din acest eveniment. Ceea ce am făcut este cum aș fi vrut să fie lucrurile, nu cum au fost”, a declarat regizorul. De fapt, este un film despre film, deoarece trama principală a peliculei lui Caranfil este filmul făcut de Securitate, bineînțeles, prin viziunea, imaginația regizorului care a căutat și el un răspuns și, după unele opinii, s-ar fi apropiat oarecum de realitate.

Filmul a fost prezentat la 26 martie a.c. la Centrul Comunitar Evreiesc, în fața unei săli pline, iar organizatoarea, Delia Marc, l-a invitat, alături de regizor, și pe Mihai Demetriade, cercetător la CNSAS, care s-a ocupat de dosarele „jafului”, să prezinte unele concluzii la care au ajuns cei ce au efectuat cercetări. De asemenea, i-a invitat pe spectatori să pună întrebări și să-și spună opiniile. Chiar dacă Mihai Demetriade nu a avut timp suficient să vorbească despre conținutul dosarelor, el a precizat câteva lucruri și

anume că documentele din dosare sunt reale, nu sunt contrafăcute de Securitate, că jaful nu a fost o înscenare, ci a avut loc, că filmul făcut de Securitate a vrut, de fapt, să ascundă eșecul organelor de cercetare care nu au reușit să-i descopere prin forțe proprii pe făptași, aceștia fiind prinși în urma unui denunț. În ceea ce privește motivele acțiunii, grupul fiind foarte eterogen, fiecare a urmărit un alt scop, dar cel general au fost banii, pentru folosul făpșailor, dar poate și ca să ajute pe alții, deoarece toți depuseseră actele să plece în Israel, fuseseră dați afară din servicii și erau săraci. Nu a fost respinsă nici ideea spiritului de aventură, a unui gest prin care să-și bată joc de regimul care îi epurase din funcții. Făpșii erau oameni foarte interesanți, caractere puternice, care luptaseră în rezistență, cu o gândire liberă, erau curajoși și au avut și mijloace să înfăptuiască acel act, dar unii

Dan Grigore la Radio Shalom

Emisiunea muzicală de la Radio Shalom, realizată de cunoscutul meloman ing. Iancu Tucărman, l-a avut ca invitat pe maestrul Dan Grigore. Sub impresia recentului concert susținut de cunoscutul pianist sub bagheta unui prestigios dirijor evreo-ruso-francez, Misha Katz, în 17 martie 2017, la Sala Radio, discuția a avut ca temă principală relația dintre pianistul solist, dirijor și orchestră. Celebrul „Concert Imperial” al lui Beethoven este iubit cu pasiune de mulți melomani, iar Dan Grigore, vorbind despre el, se transpune în alte sfere.

Pianistul Dan Grigore nu este la prima vizită la Radio Shalom, iar colaborarea Dan Grigore-Misha Katz durează de mai mulți ani. S-a discutat despre filozofia muzicii, a interpretării, despre David Oistrach și Constantin Silvestri, care au concertat împreună la București în 1959,

dintre ei aveau și „pete”, erau caractere îndoielnice, a arătat cercetătorul.

Președintele F.C.E.R., dr. Aurel Vainer, care a fost moderator al discuțiilor, a apreciat calitatea artistică a filmului și, în același timp, și-a adus aminte de condițiile în care a văzut filmul Securității, de sentimentele de frustrare pe care le-a încercat când evreii au fost învinuiți. Ceilalți vorbitori au încercat să lămurească motivele care au dus la înfăptuirea acelui act și consecințele asupra populației evreiești, unii considerând că filmul Securității a avut caracter antisemit și a dorit compromiterea evreimii, ceea ce de acum se întâmplă și în alte țări comuniste est-europene. Spectatorii l-au felicitat pe regizor pentru calitățile artistice, imaginea peliculei și jocul actorilor. Inițiativa JCC de a proiecta astfel de filme ar trebui repetată, a fost părerea unanimă.

EVA GALAMBOS

„Eternitatea permanent în fața noastră”

Maia Morgenstern a fost aplaudată la Târgul Internațional de Carte de la Londra, ediția a 46-a, în „Janka”, picătură în oceanul de tragedii ale Holocaustului (regia – Toma Enache), spectacol din suita de evenimente dedicate memoriei lui Fundoianu: „Eternity Ceaselessly Before Us”, prezentat de ICR Londra. Participarea României la târg, cu literați și cărți contemporane remarcabile s-a realizat cu susținerea ICR, prin intermediul Centrului Național al Cărții și ICR Londra, cu sprijinul Ambasadei României la Londra, al Librăriei *Waterstones Piccadilly*, al Asociației Editorilor din România, al Editurii „New York Review of Books”, al Teatrului Evreiesc de Stat, al TVR Iași și al Muzeului Literaturii Române. (I.D.)

Un film zguduitor: „Cadou pentru Stalin”

În cadrul recentului Festival Internațional de Film „Aripi” de la București, din 21-26 martie 2017, organizat de Centrul Rus de Știință și Cultură la București, a fost prezentat filmul de lung metraj din Kazahstan „Cadou pentru Stalin”, în regia lui Rustem Abdrașev, cu actori cazahi și ruși.

În anul 1949, „mărețul” și sangvinarul dictator Stalin împlinea 70 de ani, iar în URSS fiecare cetățean trebuia să-i ofere un cadou. Eroul principal, un băiat evreu de vârstă fragedă, Sașa, ai cărui părinți dispăuseră în GULAG, călătorește ca deportat de la Moscova într-un sat din Kazahstan. Bunicul lui Sașa moare într-un vagon cu deportați, dar copilul, aproape mort de foame și de oboseală, este salvat de un bătrân feroviar, un musulman care luptase în războiul antihitlerist. În același sat locuia o tânără, Vera, care îl înfiază practic pe băiat. Duce însă o viață îngrozitoare, fiind sistematic violată de milițianul localnic, de maiorul de la NKVD, dar este iubită de un intelectual polonez, deportat și el în acele locuri. Bătrânul feroviar îl ucide pe milițianul samavolnic, kazah și el, murind la rândul său de boală. Moare și polonezul, împușcat de ofițerul de miliție. Copilul rămâne singur, având șansa să ajungă în Israel. El îi face cadou lui Stalin un miel. Dar adevăratul cadou făcut marelui călău este explozia experimentală a primei bombe atomice, chiar în zona locuită de protagoniști, care mor cu toții, loviți de unda de șoc. Revenit după mulți ani, Sașa aduce un omagiu pios celor care l-au îndrăgit în anii sinistri ai stalinismului.

Cred că este un film demn de premii internaționale. Festivalul, care a ținut șase zile, fiind prezentate filme artistice din Armenia, Azerbaidjan, Kazahstan, Bielorusia, Rusia și România, a debutat cu filmul lui Sinișa Dragin „Pădurea”, inspirat de o stranie întâmplare relatată cândva de criticul Radu Bogdan, despre un tablou semnat de Ion Andreescu și dăruit de Gheorghiu-Dej lui Tito cu ocazia vizitei la București în 1947. Când tabloul a fost coborât de pe peretele din biroul lui Tito pentru a fi filmat, în spatele lui a fost găsit un microfon în funcțiune.

B.M.M.

Mozaic

Serial epistolar Geo Bogza – F. Aderca

La începuturile „Biletelor de papagal”, Tudor Arghezi a avut un devotat colaborator în persoana lui F. Aderca. Îl ajuta mai ales în trierea materialelor venite cu deosebire de la tineri, aspiranți la gloria literară, atrași de promovarea tendințelor innoitoare, emancipate, degrevate de rutina conservatoare. Când în 1929, publicația argheziană (pe atunci tipărită

în regim de cotidian) împlinea 400 de numere, Aderca întocmea un bilanț al seriei de debutanți, de perspectivă în viața literară, care se puteau lăuda că au fost încurajați de „Bilettele de papagal”. Pe lista respectivă se găsea și numele lui Geo Bogza, care avea să confirme pronosticurile lui F. Aderca. Între scriitorul consacrat și cel ce bătea abia la poarta

confirmării s-a cimentat o relație bazată pe afinități literare constructive. Scrisorile de mai jos reprezintă probe incontestabile. Ca dialogul să fie receptat complet, trebuie citit articolul lui Aderca din 1933 (vezi textul reeditat de Margareta Feraru în consistenta sa ediție Aderca, Contribuții critice, vol II, Minerva, 1988).

Epistola întâi

Iubite domnule Aderca

De abia azi vă mulțumesc pentru carte. De vină sunt poate eu; îi scrisesem lui Voronca de această venire a mea în București și el nu mi-o mai expediase așteptând să mi-o predea personal. Am tot amânat însă și pe urmă când am venit am avut surpriza să constat că d-l Ionel Lăcustă Termidor mă așteptase o lună întregă. În timpul acesta ați avut dreptul să credeți orice despre mine. Vreau însă ca această pagină să fie categorică în ceea ce privește mulțumirile pe care vi le aduc pentru atenția arătată și la fel în ceea ce privește dragostea mea definitivă pentru Ionel Lăcustă ca și pentru autorul lui, ceea ce, mi se pare, e totuna. Îmi voi permite ca în una din viitoarele seri să ciocănesc la ușa d-voastră și dacă mă veți putea primi să vă spun toate cele de mai sus – și altele – mai pe larg.

Omagiile mele doamnei Aderca, iar d-voastră cea mai francă strângere de mână.

Geo Bogza
23 mai 1932

Epistola a II-a

Iubite domnule Aderca

Vă deranjez din nou, dar de data asta sper că va fi poate și pentru plăcerea domniei voastre. Vreau să dau acest poem la „Cuvîntul liber”, dar țin să am mai întâi părerea domniei voastre. V-aș ruga foarte mult să-l citiți și să faceți pe margine însemnările necesare (îl voi transcrie încă o dată pentru tipar.) Mă grăbesc fiindcă vreau să-l dau din timp pentru nr. 4, în caz că ar vrea să-l publice. Îmi voi permite să revin la ora 9.

Cu foarte multe mulțumiri,

Geo Bogza
23 noiembr. 933

Epistola a III-a

Iubite domnule Aderca

Cartea lui Clifford Moore e formidabilă. Sunt fericit că am putut să o citesc cu o lună mai devreme, să mă bucur de câtă viață puternică și de câtă stranie poezie e înăuntru, și ce roman, doamne! În fiecare frază, câteva grame de materie cenușie. Dar e și un roman palpitant, care te captează, emoțiile și eveni-

mentele cresc gradat și ce vii sunt oamenii, domnule Aderca, pe Marielle mi se pare că o văd svâcnind adevărată, vie, în fiecare pagină și la fel pe sumbru(l) negru Martin, și cât de stranie și adevărată și de suprem poetică e fantastica familie Boleyn. Domnule Aderca, întoarce-te repede să te sărut pentru cartea aceasta frumoasă și care, încă o dată vreau să-ți spun, are în fiecare frază câteva grame de materie cenușie.

Îți mulțumesc că te-ai gândit la mine și mi-ai scris de la Paris. Am fost, după ce nu ne-am văzut, multă vreme bolnav. Am scris primul reportaj despre Văcărești și cenzura l-a interzis categoric. I-am luat lui Cocea un interviu despre reportaj. Voronca s-a întors de câteva zile, eu nu bănuiam nimic, aseară am telefonat ca să întreb de adresa lui de la Paris ca să ți-o comunic și am aflat că s-a întors, dar nu l-am văzut încă. Pe aici e primăvară definitivă. Vreau să te întorc cu un volum din cartea lui Clifford Moore în franțuzește. Te aștept și îți doresc fantastic succes. Dacă îl mai vezi pe Fundoianu, îl salut.

Sărutări de mâini d-nei Aderca. Încă o dată succes și să trăiești.

Geo Bogza
19.3.1934

Epistola a IV-a

Iubite domnule Aderca

Salutul pe care vi-l trimit pornește din munții Apuseni, din Țara Moților. E un salut în care aș vrea să pun ceva din înălțimile acoperite cu zăpadă de aici, din adâncurile întunecoase unde mii de oameni intră în fiecare dimineață cu un felinar și cu o litră de dinamită. Ieri la o cârciumă un afiș de mână: Sâmbătă 2 februarie, de către seară, poftiți la balul minerilor din Gura Roșiei.

Iubite domnule Aderca, o să regret toată viața că am ajuns aici luni și n-am mai putut merge la balul minerilor de sâmbătă 2 februarie de către seară.

Al d-tale, Geo ....(încă două cuvinte indescifrabile)

Profundul meu omagiu d-nei Aderca.

Data de pe ștampila poștei

5 febr. 1935

Selecție de GEO ȘERBAN

JEWISH REALITY

Seder 5777 in the Jewish Community of Bucharest in an overcrowded synagogue

As in the last years, the Seder evening of Bucharest Community was organized in the Great Synagogue, filled to the brim with parishioners, members of the community, members of the FJCR, JCB, B'nai B'rith, AERVH leaders and numerous guests – representatives of the Romanian Presidency, Government, Parliament, the Diplomatic Corps, the religious cults. The traditional Seder meal followed the religious ceremonies which took place with the participation of Prime Rabbi Rafael Shaffer, prime cantor Iosif Adler and cantor Emilian Pusztay.

E. Kupferberg, secretary general of FJCR and director of Rabbinical Chancellery, guided the Jewish participants through what is called the Pesach Seder, the Order of the Passover rituals. In few words, he explained the meaning of the Seder meal and made a brief history of the custom, the Seder meal making its appearance after the destruction of the First Temple. Haggadah, the book describing chapter by chapter the performance of the ritual, has its roots about 1000 years ago. The Passover, said E. Kupferberg, is a celebration of dignity and of spring, but what it doesn't say explicitly refers to the fact that it is also a celebration of questions, of children who want to know what is it and why we behave differently.

But we, adults, should also ask questions. Therefore, after the traditional question *Ma Nishtana* asked by a child, followed the questions asked by Ovidiu Bănescu, FJCR vice-president, eng. José Iacobescu, Chairman of B'nai B'rith Romania, eng. Paul Schwartz, president of the JCB and Dr. Alexandru Élias, one of the community seniors. E. Kupferberg has also urged that, in accordance with the commandment of remembering how we were persecuted and the obligation of taking care of those who reached similar circumstances, contemporary Jews who suffered only because they were Jews, must turn their thoughts of solidarity towards the victims of the attacks in Egypt who died only because they were Christians.

In his speech, Dr. Aurel Vainer, FJCR president, stressed the importance of the Passover feast, its meaning nowadays, the excellent relations the Jewish community has with the majority Romanian population, with other minorities and religious cults. On his turn, eng. Paul Schwarz, JCB president, welcomed the event and the participants.

On the occasion of the Passover feast,

many Romanian political personalities congratulated the Jewish Community. Sergiu Nistor, presidential counselor from the Department of Culture, Cults and Centennial, presented the message of the President of Romania, Klaus Werner Iohannis. „On the occasion of the Passover feast” – it is said in the message – “I wish to express to all the members and leaders of the Federation of Jewish Communities from Romania my best thoughts together with warm wishes for happiness and good living together”. The President of Romania considered that „the Jewish feast of Passover provides an additional reason to cultivate the dialogue, the tolerance”. Victor Opaschi, secretary of state at the Department of Religious Affairs, praised the significance of the holiday on multiple levels. Liviu Dragnea, president of the Chamber of Deputies, has also sent congratulations to the participants at the Seder table.

The Hazamir Choir and the Choir of the Coral Temple contributed to the creation of a true holiday atmosphere. Seder dinners were organized and hosted at the „Warm Houses”, as well as in all the Jewish communities from Romania.

“The joy of not being perfect”

The release of the book with this title by Riri Sylvia Manor, at the Great Synagogue in Bucharest

„The book releases among us are kind of debate,” remarked Dr. Aurel Vainer, FJCR president, the moderator of a Sunday morning reunion dedicated to the memoirs of Riri Sylvia Manor, recently published by Humanitas.

Doctor Riri Manor have left our country in 1959 and returned to Romania after the 1990s, helping many Romanian patients regain eyesight. The release of the book was organized by FJCR and JCB at the Great Synagogue in Bucharest.

Dr. Aurel Vainer stressed the „impeccable Romanian language” the author is using, „the game with the years”, the argument, represented by the book, against the anti-Semitic label „the Jews brought the communism”. A characterization of Felicia Waldman: „prose poetry”; „living history with heart”; „a puzzle in that there is no time”; „the story of a little girl's maturity” in the vortex of the „traumatic realities of two crossroad eras of the history of Romania”, a chronicle of Israel beginning

For four days Bacău, the Moldavian city with 27 synagogues before the war – as the host of Bereshith 14th edition, eng. Izu Butnaru, president of the Jewish community, said – became the center of Jewish spirituality in Romania. There, presidents of communities, rabbis, chanters, cult servants, Jews from all over the country were present. Together with the organizers' team, Israel Sabag, Joint director for Romania, brought back in the memory of the 260 participants (digit reported as record at today's Jewish population), Ben Gurion's aphorism: who knows the history of the Jewish people and does not believe in miracles is not realistic. He formulated it on the eve of the feast of the Passover, when our ancestors and the ancient worldwide have witnessed the most tremendous miracles „in those days, during this time” perpetrated by the deity. Hence the subject of debate: Moses personality.

The opening session moderated by the director of the JCC Bucharest, Adrian Gueron, was an occasion for: • Cosmin

Necula, the Mayor of Bacău, to express gratitude to the Bacău Jews' contribution to the development of the city; • FJCR president, Dr. Aurel Vainer, to summarize a history of Bereshit and its success, to mention the cultural values of the area and to thank the organizers of the event; • Israel Sabag, director of Joint Romania, to reveal the facets of historical and perennial Moses's work and to define the term „active Jew”; • Dr. Gabriel Barzilai, one of the Israeli teachers, to show that Moses was chosen by the Deity to be a leader because he acted in front of and brought the Torah from God to the Jews and to humanity. „As Moses has been seen in cinema in the last century”, „The first steps of Moses as prophet”, „The linguistic environment of Moses in Egypt”, „The leading style of Moses in his people's eyes”, „Moses's punishment after the waters of Meribah” were the lectures presented by Dr. Gabriel Barzilai, Dr. Felicia Waldman, Dr. Yoshi Fargeon, Dr. Asher Shafir. The book „The Holocaust under the Antonescu Government” by Dr. Liviu Beris was presented by Dr. Aurel Vainer.

Memorable moments: Kabbalat Shabbat at the Granary Temple, reopened after 35 years; Havdalah in front of Bacău County Prefecture. The Limuds – were outlined by the quality of the presentations on science and philosophy, on gender equality, by the pages from the history of the Bacău Jews, men of science, men of social life and cultural and cult activity of FJCR and the preservation of the Jewish sacred heritage, the concept of freedom. The lecturers – Zvika Kfir, Serena Adler, Fani Kaltman, Tiberiu Roth, Emilian Pusztay, Cristi Ezri, Dr. Aurel Vainer, eng. Rudy Marcovici, Prime Rabbi Rafael Shaffer. Jewish songs and dances enlivened the Oneg and Motzei Shabbat. The free lecturers program, the conclusions of Israel Sabag, who also granted an interview to our review, and thanked the organizers, the teachers and the participants, ended the edition.

Prime Rabbi Rafael Shaffer:

The biggest challenge for a Rabbi in Romania is to involve more people in the Jewish life

Recently, Central Rabbinat of Israel granted Rabbi Rafael Shaffer his *smiha*, confirming his title of Rabbi. Dr. Aurel Vainer, FJCR president, proposed to the Leadership Council to appoint Rafael Shaffer as Prime Rabbi of the FJCR, a suggestion gladly accepted. On this occasion, we requested His Eminence an interview after five and a half years since his first interview with the *Jewish Reality*.

He explained the first three conditions required to reach the Rabbi position into a community in Diaspora. First, binding is learning. He studied for several years at the yeshiva, but as he said, the yeshiva itself doesn't qualify someone for this function. The second condition, also mandatory, is the recommendation from the yeshiva leadership that refer to the conduct and to the candidate's way of thinking. Thirdly, it is necessary to have a practical experience in the community life in the Diaspora. Without the involvement in the Jewish

life in the Diaspora you can't get the title. The position of Rabbi in Romania was an opportunity to capitalize the knowledge obtained by working hard over the years, to meet a unique mission throughout the course of history.

The inspiration to change his preoccupations, from studying science to religion, came when he visited a yeshiva and felt that he belonged there. Although he never wanted to get involved in public life, he has decided to accept the invitation to become a Rabbi in Romania, because he felt the need to make yet another change in his life.

Referring to the difficulties of the religious life in Romania, Rabbi Rafael Shaffer has highlighted primarily the lack of Rabbis, which prevents him from dealing more with people, since he is obliged to fulfill many administrative tasks that can only be solved by someone having the skills and the title of Rabbi.

On the other hand, he sees an increase in the number of parishioners who attend synagogues, which means people feel both an increased responsibility towards religious life and an interest in the synagogue. In his opinion, the main obstacle in the relationship with the synagogue is the fact that people are not aware of what is being done here and this is what is keeping them away. Therefore, he decided to organize a course in religious practice which, he hopes, will develop in the future. Prime Rabbi also spoke about the importance of Kasheruth, which is a means to bring people together, to strengthen the unity of the community and to attract the Jews coming from Israel or from other countries. For the future, Rafael Shaffer also thinks of opening a Facebook page in Hebrew, dedicated to this very category, an important source for the development of the Jewish community in Romania.

Redescoperirea Ierusalimului pământesc (VI)

La 7 octombrie 1806, după cum relatează François-René de Chateaubriand în memorialul său de călătorie prin Țara Sfântă, intitulat „Itinerariu de la Paris la Ierusalim” (1811), piosul pelerin, escortat de guvernatorul otoman al orașului, iese pe Poarta Jaffei pentru a da ocol Cetății Sionului, prilej pentru a face o descriere a locurilor văzute cu ochii și de adâncire a celor văzute cu mintea, fiindcă Chateaubriand procedează, concomitent, la o incursiune în arheologia biblică, în istoria ecleziastică și în etimologia toponimelor, etalând o solidă și unică erudiție.

„Leșind pe poarta orașului, ne-am înturnat spre stânga; mersemăm către miazăzi și trecurăm pe lângă fântâna din Beer-Şeva [menționată în Gen. 21, 25-32, sub denumirea de Puț al Jurământului], puț larg și adânc, dar secat: pe urmă am luat pieptiş Muntele Sionului, cu o coastă aflată în afara [zidurilor] Ierusalimului.

Presupun că numele Sionului trezește în cugetul cititorilor o amintire scumpă, că aceștia sunt însetați să afle mai multe despre acest Munte, atât de tainic arătat în Scripturi, atât de celebru în cântările lui Solomon, despre acest Munte care a smuls binecuvântările și lacrimile profeților, și căruia Racine i-a suspinat nefericirile [aluzie la piesa Athalia (1691)].

Sionul este o colină cu înfățișare

gălbuie și steapă, deschisă spre latura Ierusalimului în formă de semilună, cam de înălțimea dealului Montmartre, dar mai rotunjit spre culme. Acest sfânt pisc este însemnat prin trei monumente sau, mai bine zis, prin trei ruine: casa lui Caiafa, locul Cinei celei de taină [în tradiția creștin-ortodoxă, Cina a avut loc în foisorul căminului Mariei, maica Sf. Ioan Evanghelistul, potrivit Evangheliilor sinoptice: Matei XXVI, 26-28; Marcu XIV, 22-24; Luca XXII, 19-20;] și de mormântul sau palatul lui David. Din înaltul acestui Munte, înspre sud, se zărește Valea Ben-Hinnom-ului [în ebraică, Fiul lui Hinnom] iar, dincolo de ea, acea Vale numită a Câmpiei Sângelui [sau Câmpul Olarului, cu denumirea ebraică de Akeldama, situată pe versantul meridional al Văii Hinnom-ului], cumpărată din cei treizeci de arginți ai lui Iuda, Muntele „Sfatului celui Rău” [la sud-vest de oraș, despărțit de Muntele Sionului prin trecătoarea ce se cheamă Valea Gheenei, din ebraicul gei hinnom, locul de depozitare a gunoaielor orașului, iar anterior, în sec. al VIII-lea î.H., unde se ridicau altarele pentru sacrificii umane, consacrate cultului zeității Moloh (1Regi. 11:5-7)], mormintele Judecătorilor și tot deșertul către Hebron și Betleem. Către miazănoapte se întind zidurile Ierusalimului care trec peste creștetul Sionului, împiedicând vederea

orașului; braul cetății se înclină apoi, lăsându-se spre Valea Iosafat.

Reședința arhierului Caiafa este, în zilele noastre [1806; vechea biserică este astăzi dispărută, dar pe același sit a fost construit un lăcaș catolic, în 1931, cu hramul Sancti Petri în Gallicantu (Sf. Petru la cântatul cocoșului); de fapt termenul de „casă”, în aramaică, Beth, poate să indice atât un „loc construit, un adăpost omenesc”, dar poate desemna și ascendența cuiva, numele genealogic al strămoșului familiei, d.e. „Casa lui Caiafa”, desemnând „persoană ce se trage din neamul lui Caiafa”, o biserică păstrată de armeni; mormântul lui David este astăzi o mică sală boltită, unde se găsesc trei morminte cu pietre tombale înnegrite de vreme; pe locul unde s-a petrecut Cina cea de taină se află o moschee și un lazaret turcesc; acolo se înălțau pe vremuri o biserică și o mănăstire a Ordinului Părinților Țării Sfinte [Custodie a intereselor Bisericii catolice în Țara Sfântă, încredințată din sec. al XIII-lea ramurii minorităților din Ordinul franciscan]. Acest ultim sanctuar este la fel de proslăvit în Vechiul, ca și în Noul Testament: David și-a ridicat pe acest loc palatul și mormântul; tot aici și-a găsit, timp de trei luni, adăpost Chivotul Legii; Isus Cristos și-a petrecut aici ultimul Paște [tradiția creștin-ortodoxă ne spune că Cina a avut loc la data de 13 Nissan, iar Răstignirea

și Moartea la 14 Nissan, înainte de apusul soarelui, când începea Sărbătoarea Azimilor] și a rostuit Tainele euharistice; tot aici a apărut apostolilor Săi în ziua Învierii, iar Duhul Sfânt a pogorât asupra lor. Locul a devenit lăcașul primul templu creștin, unde Apostolul Iacov al lui Alfeu a fost uns ca prim episcop al Ierusalimului, iar Sf. Petru a ținut în același loc primul conciliu al Bisericii; pe urmă, în sfârșit, de aici au purces apostolii, săraci și goi, să cucerească tronurile Pământului: Docete omnes gentes ! [fragment din Matei 28, 19: „euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti” (Drept aceea, mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh)].

Istoricul Josephus Flavius ne-a lăsat o magnifică descriere a palatului [citadela iebusienilor de pe Muntele Sionului a fost cucerită de regele David, la 1007 î.H. și, potrivit unei tradiții neatestată arheologic, citadela a fost transformată în reședință regală] și a mormântului regelui David, iar Beniamin de Tudela [rabin al Saragossei, născut în Navarra la 1130, va face un periplu în jurul Mediteranei, început la 1165, în căutarea comunităților evreiești răspândite de-a lungul țărmurilor ei, lăsând, în versiune originală ebraică, însemnări de drum, cu titlul „Masa’ot Binyamin” (Călătoriile lui Beniamin)] a născocit, în legătură cu mormântul, o curioasă povestire”.

Traducere și prezentare V. PAPPU

Șalom Alehem și personajul Menahem Mendel (II)

La 31 martie 2017, la Teatrul Evreiesc de Stat a avut loc al doilea episod al spectacolului-lectură dedicat personajului creat de Șalom Alehem, Menahem Mendel, prototipul evreului obișnuit din Europa de Est. Proiectul „Cu cărțile deschise” este unul dintre programele prin care Teatrul Evreiesc de Stat își îndeplinește dubla misiune – de preservare a patrimoniului cultural iudaic și de găsire a unor modalități inovatoare de expresie artistică. Noua formulă a proiectului (reluat din 2015, cu prilejul centenarului I.L. Peretz) este coordonată de lect. univ. dr. Camelia Crăciun.

În distribuția din care au făcut parte actorii Maia Morgenstern, Cornel Ciuperescu, Alina Tomi, Nicolae Botezatu, Mirela Nicolau, Nicolae Călugărița, Cristina Cârcei și Viorel Manole, spectacolul a adus în atenția publicului ipostaza de pețitor a lui Menahem Mendel. Fragmentul dramatizat a arătat cum eroul romanului, vrând să unească doi miri fără a-i cunoaște, iar părinții supunându-se cutumei de a oferi punctual, pe hârtie – prin pețitori și prin depeșele trimise –, reperatele nurorilor și ale ginerilor ideali, ajung să „facă vederea” pentru două fete.

CLAUDIA BOSOI

Cornel Ciuperescu și Alina Tomi

Viața cotidiană a unui diplomat

(Urmare din pag. 11) drept cel mai bun lucru care i s-a întâmplat în istorie. El a amintit de asemenea tragicele evenimente din primăvara anului 1968 și a susținut necesitatea unității construcției europene.

Cyber și contraterorism – o dilemă a zilelor noastre

Ana Birchall, ministru-delegat pentru Afaceri Europene, a afirmat că România participă în mod activ la eforturile depuse pentru combaterea terorismului și a provocărilor din domeniul securității cibernetice. Ea a precizat că în urma adoptării unui amendament pe care l-a propus, programa școlară va cuprinde studiul unor noțiuni elementare de cyber-security, foarte utile generației tinere, expusă provocărilor mediului online.

Julian Chifu s-a referit la evoluția celulelor teroriste contemporane, precum ISIS, care dispun de o rețea economică și militară extrem de avansată. Analizând termenul de Jihad, el a afirmat că, deși potrivit scrierilor coranice el nu îndeamnă

la război, acesta devine vulnerabil atunci când este interpretat în mod vicios de unii imami afiliați unor organizații teroriste.

Assaf Moghadam, expert în contraterorism, afiliat Centrului Internațional pentru Contraterorism, a caracterizat lupta împotriva terorismului drept un proces complex, având în vedere evoluția tehnologică.

El a afirmat că terorismul este o problemă cu multiple chei de rezolvare, care implică o cooperare susținută, iar expunerea unor soluții unice, simple ar reprezenta doar o iluzie.

Gabriela Matei, consilier al directorului adjunct al Serviciului Român de Informații, a declarat că instituția pe care o reprezintă este implicată în ceea ce privește procesul de securitate cibernetică. Ea le-a oferit celor prezenți sfaturi practice despre ceea ce înseamnă protejarea securității conturilor de e-mail sau a informațiilor publice afișate pe conturile de socializare.

Conferința s-a încheiat cu premiera instituțiilor de învățământ implicate în desfășurarea manifestării „2Day Ambassador”.

Bookfest

SALON INTERNAȚIONAL DE CARTE, EDIȚIA a XII-a

24 - 28 MAI

ROMEXPO Pavilloanele C1, C2, C4, C5

INTRAREA LIBERĂ

INVITAT DE ONOARE

SUEDIA

Intelectualii evrei din Hârlău de altădată

(Urmare din pag. 8) stabilit în Australia. A colaborat la ziare și reviste australiene. Prima carte pe care a publicat-o acolo a fost o culegere a articolelor sale, în limba română, despre Mihai Eminescu.

Dramaturgul MIHAIL DAVIDOGLU s-a născut la Hârlău în anul 1910. A absolvit Facultatea de Litere și Filozofie din București, a profesat în școli primare și medii, predând limbi clasice. A debutat ca dramaturg în anul 1947.

Toți acești patru intelectuali și mulți alții au făcut parte dintre cei pe care regretatul Liviu Moscovici (z.l.) îi denumea, în articolele sale, „marii evrei din micile orașe românești”.

Din mici sau mari orașe românești (Ștefănești, Moinești, Bacău, Iași, Roman, Frumuşica, Botoșani și încă din multe altele...) au plecat în lume mulți intelectuali evrei care s-au remarcat prin realizările lor în domeniul cultural, științific și economic.

המצואות היהודית

ה' ניסן תשע"ז - ד' אייר תשע"ז • כתב-עת של איחוד הקהילות היהודיות ברומניה

**"השמה לא להיות מושלמת":
השקת הספר עם אותה כותרת
(בשפה הרומנית) של רירי
סילביה מנור בבית הכנסת
הגדול בבוקרשט**

"אצלנו, השקות ספרים הם דיונים", ציין יו"ר הפדרציה של הקהילות היהודיות מרומניה, ד"ר אאורל וינר, שהיה יו"ר של ישיבת בוקר ביום ראשון, שהוקדשה לספר זיכרונותיה של רירי סילביה מנור, שראה אור לא מזמן בהוצאת הספרים "חומאניטאס" שבבוקרשט בשפה הרומנית. אחרי שעזבה את רומניה בשנת 1959, הרופאה רירי מנור חזרה בה אחרי 1990 ועזרה לחולים רומניים רבים לקבל את מאור עיניהם מחדש. את השקת הספר אירגנה הפדרציה של הקהילות היהודיות מרומניה בשיתוף קהילת יהודי בוקרשט, בבית הכנסת הגדול שבעיר הבירה. ד"ר אאורל וינר התייחס בדבריו ל"שפה הרומנית היפה שבה שולטת המחברת", ל"משחק עם השנים", ולנימוק המוצג בספר זה נגד ההשמצה האנטישמית לפיה "היהודים הביאו את הקומוניזם". תיאור של פליציה ולדמן: "שירה קבוצתית"; "היסטוריה שחיה אותה עם הלב"; "פאזל שבו אין זמן"; "סיפור התבגרותה של ילדה" במסגרת "המצואות הטראומטיות" מתוך "שתי תקופות מפנה בהיסטוריה של רומניה, דברי ימי מדינת ישראל החל בשנות ה-60, כאשר המדינה הייתה בבנייה" ושל קשי קריעת השרשרת". אישור על "התבגרות ספרותית", הספר הוא "ציון-קיר מלא מליצות", אמר הסופר בדרוס חוראסאנג'יאן, היות שהוא "מאחד זיכרונות מן הילדות, מן הבגרות, מאורך חיים מקוטעים, מוצגים ביחד". את הספר אפשר להבין בצורה כפולה, זיכרונות ותעודות, ציין ד"ר רזוואן ואונקו, מרצה באוניברסיטה. "רירי חיברה רומן מזיכרונותיה, מפני שהיא בוחנת את עצמה ובמקביל את ההיסטוריה שבה חייה ועברה". כאשר הודתה לכולם, רירי מנור תיארה את לידת הספר וציינה את סגירת המעגל: בית הכנסת הגדול שבו התחתנה, שבו גם הייתה השקת הספר הנ"ל. את התוכנית המוזיקאלית אירגנו תלמידי המכללה הלאומית על שם "דינו ליפאט" מעיר הבירה, כישרונות שהתגלו על ידי ינקו צוקרמן. כך, הדברים המשיכו דרך ניגון.

סדר פסח תשע"ז בבוקרשט, בבית כנסת מלא עד אפס מקום

קופפרברג גם הבהיר שהציווי לזכור את הרדיפות שחוונו, מחייב אותנו, היהודים, לדאוג לאלה שנרדפים גם היום בשל יהדותם, ומחייב אותנו לא פחות לכוון את מחשבותינו אלה על קורבנות פיגועי טרור במצרים, שמתו רק מפני שהיו נוצרים. בנאומו, ד"ר אאורל וינר, יו"ר הפדרציה, הדגיש את חשיבות חג הפסח, את סמליותו היום, את היחסים המצוינים של הקהילה היהודית עם האוכלוסייה הרומנית - רוב אוכלוסיית המדינה - ועם בני מעוטים אחרים ודתות אחרות. פאול שווארץ, יו"ר קהילת יהודי בוקרשט, בירך את האירוע ואת המשתתפים. לרגל חג הפסח, אישים פוליטיים רבים של רומניה רצו לברך את הקהילה היהודית. לכן, היועץ הנשיאותי סרג'יו ניסטור, מהמחלקה לתרבות, דתות וחג המאה שנים, קרא את המסר של נשיא רומניה, קלאוס יוחאניס. במסר הנ"ל נאמר: "לרגל חג הפסח, אני רוצה לשלוח להנהגת הפדרציה של הקהילות היהודיות מרומניה ולכל חבריה את מחשבותיי הטובות ביותר יחד עם איחולים חמים לאושר וחיים משותפים טובים". נשיא רומניה חשב "שהחג היהודי של פסח מביא הזדמנות נוספת לפתח דו-שיח וסובלנות". ויקטור אופאסקי, מזכיר המדינה במשרד הדתות, העריך את חשיבות החג, בהתאם להסברים שונים. יו"ר בית הנבחרים ליבו דראגנאה מסר גם הוא ברכות למשתתפים בליל הסדר. המקהלה "זמיר" ומקהלת ההיכל הכוראלי תרמו ליצירת אווירה אמיתית של חג. סעודת סדר פסח אורגנה גם על ידי המארחים של "הבתים החמים" ובכל הקהילות היהודיות מרומניה.

ערב סדר פסח של קהילת יהודי בוקרשט אורגן, כמו בשנים האחרונות, בבית הכנסת הגדול, מלא עד אפס מקום, על ידי המתפללים, חברי הקהילה, הנהגת הפדרציה של הקהילות היהודיות מרומניה, קהילת יהודי בוקרשט, בני ברית, אגודת היהודים מרומניה קורבנות השואה, וגם על ידי מוזמנים רבים, נציגיה של נשיאות רומניה, של הממשלה, של הסגל הדיפלומטי, של הפרלמנט, של הדתות. הטקסים הדתיים נערכו בהשתתפותם של הרב הכולל רפאל שפר, של החזן הראשי יוסף אדלר ושל החזן אמיליאן פושטאי. לאחר מכן נערכה הסעודה המסורתית של סדר פסח. אדוארד קופפרברג, מזכ"ל הפדרציה וראש לשכת הרבנות, הודיע את אסיפת היהודים במה שנקרא סדר פסח. במילים אחדות, הוא הסביר את סמליות סעודת הסדר וסיפר על תולדות הפולחן המסורתי, של המנהג; שולחן הסדר הופיע אחרי חורבן בית המקדש הראשון. הגדה של פסח, הספר שבו מתארים את צעדי הפולחן בפרקים, היא בת אלף שנים. והוסיף אדוארד קופפרברג כי פסח הוא חג הכבוד והאביב, אמנם מה שלא אומרים מתייחס לכך שהוא חג השאלות, של הילדים שרוצים לדעת מהו ומדוע אנחנו מתנהגים בצורה אחרת. אמנם שאלות צריכים לשאול גם אנחנו, המבוגרים. לכן, אחרי השאלה "מה נשתנה" המסורתית, שנשאלה על ידי ילד, מניעות שאלות שנשאלו על ידי הכלכלן, אובידיו בנסקו, סגן יו"ר הפדרציה; על ידי המהנדס ז'וסי יעקובסקו, יו"ר בני ברית רומניה; על ידי המהנדס פאול שווארץ, יו"ר קהילת יהודי בוקרשט; ועל ידי ד"ר אלכסנדרו אליאס, אחד מוותיקי הקהילה. אדוארד

"לקהילה שלנו יש עתיד"

במשך ארבעה ימים באקא, העיר המולדבית, אשר בה 27 בתי כנסת מלפני מלחמת העולם השנייה - אמר מארח תוכנית "בראשית", מהדורה 14, יו"ר קהילת יהודי באקא, המהנדס איזו בוטנרו - הייתה מרכז של רוחניות יהודית ברומניה. באירוע נכחו ראשי קהילות, רבנים, חזנים, משרתים בקודש, יהודים מכל הארץ. בשיתוף קבוצת המארגנים, החזיר מנהל הג'וינט בשביל רומניה, ישראל סבג, לזיכרונם של 260 המשתתפים (מספר שיא בהתייחס לאוכלוסייה היהודית של היום), את דברי דוד בן גוריון: מי שמכיר את תולדות עם ישראל ואינו מאמין בנסים, אינו מציאות. דבריו אלה נאמרו לקראת חג הפסח, כאשר אבותינו וכל העולם העתיק היו עדים לנסים והנפלאות הנשגבים ביותר "בימים ההם, בזמן הזה", שנעשו על ידי הקב"ה. מכאן גם נושא הדיון: אישיותו של משה רבנו. ישיבת פתיחה, שהיו"ר שלה היה מנהל המרכז הקהילתי היהודי מבוקרשט, עדי גירון, הייתה הזדמנות לראש עיריית באקא, קוסמין נקולא, לבטא את הערכתו והכרתו לתרומת יהודי באקא בפיתוח העיר; ויו"ר הפדרציה של הקהילות היהודיות מרומניה, ד"ר אאורל וינר, לתאר היסטוריה קצרה של תוכנית "בראשית" והצלחתה, לציון ערכי תרבות של אותו אזור ולהודות למארגני האירוע; למנהל ג'וינט בשביל רומניה, ישראל סבג, להבליט את הדמות ההיסטורית והנצחית של יצירתו של משה רבנו ולהגדיר את המושג "יהודי נודע"; בשביל ד"ר גבריאל ברזילי, אחד המרצים הישראלים, להראות שמשנה נבחר על ידי הקב"ה להנהיג ולפעול בפני חוסר צדק ולהביא לבני ישראל ולאנושות את התורה שקיבל מידי הקב"ה. "איך נראה משה רבנו בקולנוע במאה שנים אחרונות"; "הצעדים הראשונים של משה בתור נביא"; "מסגרת הלשונית של משה במצרים"; "סגנון המנהיגות של משה בעיני בני עמו"; "ענישתו של משה אחרי מי מריבה" - כל אלה היו הרצאות שניתנו על ידי ד"ר גבריאל ברזילי ועל ידי ד"ר פליציה ולדמן, ד"ר יושי פארג'און וד"ר אשר שפריר. הספר "השואה תחת ממשלת אנטונוסקו", מאת ד"ר ליבו בריש, הוצג על ידי ד"ר אאורל וינר, יו"ר הפדרציה. רגעים מיוחדים שהיו: קבלת השבת בבית הכנסת של הסוחר-תבואה, שנפתח מחדש אחרי 35 שנה; הבלדה בפני בית הממונה על המחוז. הלימודים התבלטו באיכות ההרצאות על אודות: מדע וחוכמה; שוויון הז'אנר הספרותי; קטעים מתולדות יהודי באקא; איש מדע - איש חיי חברה, הפעילות הרוחנית והתרבותית של הפדרציה של הקהילות היהודיות מרומניה ושמירת המורשת היהודית הקדושה; המושג של חופש. המרצים היו: צביקה כפיר, סרנה אדלר, פאני קלטמן, טיבריו רוט, עמנואל פושטאי, כריסטי עזרי, ד"ר אאורל וינר, המהנדס רודי מרקוביץ והרב הכולל רפאל שפר. שירים וריקודים יהודיים ליבבו את הטקסים בעונג שבת ובמוצאי שבת. הרצאות פתוחות של המרצים, ודברי הסיכום של מנהל הג'וינט בשביל רומניה, ישראל סבג, שגם העניק ריאיון לעיתון "המצואות היהודית" והודה למארגנים, למרצים ולמשתתפים סגרו את המהדורה ה-14 של "בראשית".

הרב הכולל רפאל שפר: ההתגרות הגדולה ביותר בשביל רב רומניה היא לערב כמה שיותר אנשים בחיים היהודיים

ההשכלה הרבנית והתואר רב. מצד שני הוא שם לב לגידול במספר היהודים שבאים להתפלל בבתי כנסת, דבר שמצביע על עלייה בתחושת האחריות של האנשים כלפי חיי הדת, ועל עלייה בהתעניינותם בבית כנסת. לפי דעתו, המחוסם המרכזי ביחס לבית הכנסת הוא שהאנשים אינם יודעים מה עושים כאן ודבר זה מרחיק אותם. לכן הוא החליט לארגן קורס של שיעורי דת מעשיים, שלתקוותו יתפתח בעתיד. הרב הכולל גם דיבר על חשיבותה של הכשרות, שהיא אמצעי לאחד, לחזק את אחדות הקהילה ולקרוב את היהודים שהגיעו ממדינת ישראל ומאמצות אחרות...

הקהילה בגולה. בלי התערבות בחיים היהודיים שבגולה, אינך יכול לקבל את התואר הנ"ל. המשורה של רב ברומניה - פירושה של דבר שהוא הצליח להשתמש בידע הרב שצבר במאמצים רבים לאורך השנים כדי למלא שליחות אחידה לאורך כל ההיסטוריה. הרעיון החליף את עיסוקיו ממדע ללימוד הדת, התקבל אצלו כאשר ביקר בישיבה והבין שמקומו שם. אף על פי שלא רצה להתערב בחיים הציבוריים, הוא החליט לקבל את ההזמנה להיות רב ברומניה, היות שהרגיש שצריך לעשות שינוי חדש בחיי.

לפני זמן קצר, הרב רפאל שפר קיבל מהרבנות הראשית של מדינת ישראל סמיכה, אישור התואר של רב. יו"ר הפדרציה של הקהילות היהודיות מרומניה, ד"ר אאורל וינר, המליץ למועצת ההנהלה על מינויו בתור רב כולל של הפדרציה, המלצה שהתקבלה בשמחה. בהזדמנות זו ביקשנו מהרב להעניק ריאיון, אחרי חמש שנים וחצי מאז הריאיון הראשון שהעניק לעיתון "המצואות היהודית". המרואייין הסביר לנו, קודם לכול, את שלושת התנאים הנדרשים כדי להיות רב בקהילה בגולה. הראשון הוא הלמדנות. לגביו, הוא למד שנים רבות בישיבה, אם כי לדבריו הישיבה לבדה אינה מכינה אותך לתפקיד זה. התנאי השני, אף הוא הכרחי - המלצת הנהגת הישיבה. היא מתייחסת להתנהגות ולדרך המחשבה. תנאי שלישי, נדרש ניסיון מעשי בחיי

Contents			
Israel, 69 de ani de independență	1	Arheologia vizuală a magazinelor evreiești din strada Lipscani	15
Din activitățile de cercetare ale	1	„Closer to the Moon”. Când realitatea devine o dublă ficțiune	16
Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România	1	Serial epistolar Geo Bogza – F. Aderca	16
F.C.E.R. președintelui	2	Mozaic	16
Agenda	2	Dan Grigore la Radio Shalom	16
EMOȚII, CONEXIUNI, PROIECTE	2	„Eternitatea permanent	16
de independență	2	în fața noastră”	16
Reuniune a Comitetului Director al F.C.E.R.	2	Un film zguduitor: „Cadou pentru Stalin”	16
Pesah 5777 la București	3	„Obștea noastră are viitor”	17
Admorul Yacov Mendel Friedman felicită conducerea F.C.E.R.	3	Bucharest Klezmer Band în concert la Craiova	17
Cluj	3	Pesah 5777	17
are viitor”	4	în Comunități	17
de o comunitate puternică”	4	Tulcea	17
optimiste	5	Sibiu	17
Dr. Alexandru Elias, la 92 de ani	5	Linii directe optime	18
România va avea un Muzeu Național al Istoriei Evreilor	5	Pentru luminarea opiniei publice românești	18
în viața iudaică”	6	Evrei	18
la Sinagoga Mare din Capitală	6	în viața publică	18
Sulul de Tora	7	Israelul sub foc încrucișat	19
Heder la Brașov în anii '50	7	Șir de atacuri teroriste	19
Pe marginea cărții "Esa eynay leYerushalayim", de Baruch Tercatin	7	în Europa	19
la Sinagoga Mare din Capitală	7	Un consilier al președintelui Trump, simpatizant al extremei drepte din Ungaria	19
La Iași se va înființa un muzeu al Holocaustului	8	Reuniunea Comitetului Director al F.C.E.R.	19
Timișoara	8	Purim 5777	19
Stele și steluțe pe malul Begăi	8	Botoșani	19
din Hârlăul de altădată	8	Seder 5777 in the Jewish Community of Bucharest in an overcrowded synagogue	20
Roadele unei vechi prietenii	8	The biggest challenge for a Rabbi in Romania is to involve more people in the Jewish life	20
Bacău	8	“The joy of not being perfect”	20
AD MEA VEESRIM!		There is a future for our community	20
Președinți de comunități născuți în luna mai	8	Redescoperirea Ierusalimului pământesc (VI)	21
Viața cotidiană a unui diplomat	9	Intellectualii evrei din Hârlăul de altădată	21
Copiii de la școala Tichon Hadash au vizitat Bucureștiul	9	Șalom Alehem și personajul Menahem Mendel (II)	21
acum posibilă	10	Viața cotidiană a unui diplomat	21
Water-Gen transformă aerul în apă	10	Ne-a părăsit poetul Evghenii Evtușenko	23
Noi date privind evoluția oceanelor	10	Un lamed vavnic al timpului nostru: Nelu Șaler z.L.	23
Tezaur numismatic	10	Un gest de onoare	23
Inovații în domeniul siguranței cibernetice	10	Trei ani fără Andrei Călărășu	23
Președintele României a decorat trei personalități israeliene	10	la Premiile UNITER	24
din România și Israel	10	O cercetare despre spațiul iudaic	24
Viața cotidiană a unui diplomat	11	În patul lui Procust	24
al Fundației Ronald.S. Lauder	11		
„Empatia – condiție a comunicării”	13		
Interferențe literatură-muzică la TES	13		
copii cu boli de inimă congenitale	13		
„Bucuria de a nu fi perfectă”	14		
dialog cu Francisca Băltăceanu	14		
de dragoste	14		
în Palestina”*	14		
de teren în Republica Moldova	15		
Filmul „Țara moartă”, sub lupă	15		
Din activitățile de cercetare ale	15		
Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România	15		

